

HUGH LOFTING

Doktor Dolittle és az állatok

MESEREGÉNY

Fordította Csánk Endre

Tartalom

- I. PUDDLEBY
- II. AZ ÁLLATOK BESZÉDE
- III. ÚJABB PÉNZGONDOK
- IV. ÜZENET AFRIKÁBÓL
- V. A NAGY UTAZÁS
- VI. POLINÉZIA ÉS A KIRÁLY
- VII. A MAJOMHÍD
- VIII. AZ OROSZLÁNOK FŐNÖKE
- IX. A MAJMOK NAGYTANÁCSA
- X. A VILÁG LEGRITKÁBB ÁLLATA
- XI. A FEKETE HERCEG
- XII. VARÁZSLAT ÉS ORVOSTUDOMÁNY
- XIII. VÖRÖS VITORLÁK ÉS KÉK SZÁRNYAK
- XIV. A PATKÁNYOK FIGYELMEZTETIK A DOKTORT
- XV. BARBÁRIA SÁRKÁNYA
- XVI. TU-TU, A FÜLELŐ
- XVII. AZ ÓCEÁN HÍRVIVŐI
- XVIII. SZAGOK
- XIX. A SZIKLA
- XX. A HALÁSZFALU
- XXI. ÚJRA OTTHON

I. Puddleby

Sok-sok évvel ezelőtt, amikor nagyapáink is kisgyerekek voltak még, élt egy doktor. Úgy hívták, hogy dr. med. John Dolittle. Ez a „dr. med.” a neve előtt azt jelentette, hogy igazi orvos volt, és egész csomó tudományt hordott a fejében.

Ott éldegélt abban a kis városkában, melynek a neve: Puddleby-on-the-Marsh. Dolittle doktort mindenki ismerte, öreg, fiatal egyaránt. Ha másképp nem, legalább látásból. Valahányszor magas tetejű kalapjában végigsétált az utcán, mindenki azt mondta: „Itt megy a doktor! Ez ám az okos ember!” A gyerekek és a kutyák kiszaladtak a házakból, mögé csatlakoztak, és még a templom tornyán ülő varjak is károgva megbiccentették a fejüket.

A ház, amelyben a város végén éldegélt, kicsike volt, de a kertje annál nagyobb: hatalmas pázsitos térség, dús lombú fűzfákkal beárnyékolt kőpadok. Háztartását nővére, Sarah Dolittle vezette, a kertet pedig ő maga tartotta rendben.

A doktor nagyon szerette az állatokat, és kis kedvenceit ott tartotta a házban. Az aranyhalakon kívül, amelyek a kert mélyén szép, nagy medencében laktak, kamrájában néhány nyúl, zongorájában sok fehér egér, a fehérneműs szekrényben egy mókuska és a pincében egy kis sündisznó éldegélt. Volt egy borjas tehene is meg egy öreg lova, huszonöt esztendő, sánta jószág, azonkívül pedig tyúkjai, galambjai, két báránkjája és még sok más állata. De szívéhez a legközelebb Dab-Dab kacsa állt, meg Dzsip kutya meg Göb-Göb, a kismalac meg Polinézia, a papagáj, és Tu-tu, a bagoly.

Nővére gyakran zsörtölődött a sok állat miatt. Azt állította, hogy rendetlenséget csinálnak. És egy nap, amikor egy köszvényes öreg néni jött a doktorhoz, véletlenül ráült a sündisznóra, amely a karosszékekben szundikált. Az öreg néni soha többé nem jött, inkább minden szombat-on elment a tíz mérföldnyire fekvő Oxenthorpéba, egy másik orvoshoz.

Sarah Dolittle ekkor odament a doktorhoz, és azt mondta neki:

- Hogyan képzeled, hogy a betegek eljöjjenek hozzád, ha ezeket az állatokat mind a házában tartod? Szép orvos az, akinek a rendelője tele van egérrel meg sündisznóval! Ez a néni már a negyedik, akit az állatok riasztottak el. Jenkins úr és a tiszteletes is kijelentették, hogy akármilyen betegek, még csak közelébe se jönnek a házunknak. Napról napra szegényebbek leszünk. Ha így folytatod, egyetlen gazdag ember sem választ orvosának.

- Csakhogy én jobban szeretem az állataimat, mint a „jobb” embereket - felelte a doktor.

- Nevetséges vagy - mondta erre a nővére, és kiment a szobából.

Így történt, hogy idővel a doktor állatai egyre szaporodtak, pácienseinek száma pedig egyre fogyott, míg végül egy sem maradt, kivéve a macskaeledelt áruló embert, aki semmiféle állattól nem irtózott. Csakhogy a macskaeledeles nem volt gazdag, és évente csak egyszer szokott beteg lenni, karácsony táján. Ilyenkor pár shillinget adott a doktornak egy üveg orvos-ságért. Pár shillingből nem lehet egy évig élni - és nem lehetett már akkor sem, azokban a rég-rég múlt napokban. Isten tudja, mi történt volna, ha a doktornak nincs némi megtakarított pénzecskéje, így hát kitartott az állatai mellett, és minden évben többet gyűjtött maga köré. Persze, az élelmezésük nagyon sokba került, és így a pénze egyre jobban fogyott.

Ekkor eladta a zongoráját, és a fehér egereket átköltöztette az íróasztal fiókjába. Csakhogy ez a pénz is gyorsan elolvadt. Erre eladta a szép barna ruháját, amit csak ünnepeken meg vasárnap szokott hordani, és napról napra szegényebb lett.

Ebben az időben, ha magas tetejű kürtőkalapjában végigsétált az utcán, az emberek így szóltak egymáshoz: „Itt megy dr. med. John Dolittle. Volt idő, amikor ő volt a legismertebb orvos az egész nyugaton. És nézz csak rá most! Egy fillérje sincs, és csupa lyuk a harisnyája.”

Hanem a kutyák, macskák meg a gyerekek most is kiszaladtak a házból, és végigkísérték a városban, mint akkoriban, amikor a doktor még jó módban élt.

II. Az állatok beszéde

Egy szép napon úgy esett, hogy a doktor a macskaeledeles emberrel, aki gyomorfájása miatt jött el hozzá, a konyhában ült és beszélgetett.

- Ugyan miért nem hagy föl az emberek gyógyításával, és miért nem lesz az állatok doktora? - kérdezte a macskaeledeles-árus.

Polinézia, a papagáj eddig az ablakpárkányon ülve nézett ki az esőbe, és egy régi matrózdalt dúdolgatott magában. Most abbahagyta a dúdolást, és felfigyelt.

- Mert ugye - folytatta a macskaeledeles -, doktor úr mindent tud az állatokról, sokkal, de sokkal többet, mint az állatorvosok. Az a könyv a macskákról, hát az valami csodálatos! Igaz, hogy én nem tudok sem írni, sem olvasni, különben talán magam is könyveket írnék, de a feleségem, Teodózia több iskolát járt, s ő olvasta fel nekem a doktor úr könyvét. Hát az valami csodálatos! Igen, ez a helyes szó: csodálatos! Mintha csak a doktor úr maga is macska lett volna! Hogy ismeri az eszük járását! És figyeljen csak a szavamra: nagy csomó pénzt kereshet azzal, ha állatokat gyógyít. Higgycsuk el nekem. Mert látja, én elküldök ide minden öregasszonyt, akinek beteg a kutyája vagy a macskája. Meg aztán, ha nem volna elég a beteg állat, tehetek is valamit az ételükbe, hogy rosszul legyenek tőle.

- Nem, nem! - tiltakozott a doktor. - Ilyet nem szabad tenni! Nem volna helyes dolog!

- Ó, hiszen nem is olyasmire gondolok, amittől komolyan megbetegszene! Csak arra gondoltam, hogy hadd legyenek egy kicsit elszontyolodottak. Az öregasszonyok mindjárt megijednek. De amint mondja, doktor úr, ez tényleg nem volna rendes dolog. Hanem szegénykéek megbetegszene maguktól is, mert az öreg nénik mindig túl sokat adnak nekik enni. És nézze csak, a környékbeli majoros, akinek sánta a lova, meg beteg a birkája, mind ide jár majd. Legyen állatorvos!

Amikor az ember elment, a papagáj leröpült a függönyrúdról a doktor asztalára, és így szólt:

- Ennek a fickónak igaza van. Ezt kell tenned, doktor. Légy állatorvos. Hagyd a mafla embe-
reket, ha nincs elég eszük, hogy belássák: te vagy a legjobb orvos a világon. Helyettük inkább az állatokkal foglalkozz, azok majd rájönnek hamarosan!

- Hiszen annyi állatorvos van! - felelte John Dolittle, és kitette a virágcserepeket az ablakpárkányra, hogy jobban érje őket az eső.

- Van, van - vitatkozott a papagáj -, de egy sem ér semmit. Figyelj csak rám, doktor, mondom neked valamit. Tudsz róla, hogy az állatok beszélnek?

- Tudom, hogy a papagájok beszélnek.

- Mi, papagájok két nyelven is beszélünk: embernyelven meg madárnyelven - felelte büszkén Polinézia. - Ha azt mondom: Polli kétszersültet kér, ezt megérted. De mit szólsz ehhez: Ke-ke oi-i fi-fi?

- Te jóisten - kiáltott fel a doktor -, mit jelentsen ez?!

- Madárnyelven ezt jelenti: meleg még a tejbegríz?

- Igazán? De hát eddig sohasem szóltál hozzám ezen a nyelven - csodálkozott a doktor.

- Mit értél volna vele? - felelte a papagáj, és a bal szárnyáról kétszersültmorzsákat tisztogatott le. - Úgysem értettél volna meg!

- Beszélj erről még többet, még sokat! - mondta a doktor izgatottan. Odarohant a konyhaszekrényhez, kikapta a fiókból a hentes felírókönyvét meg egy ceruzát, és visszasietett. - Beszélj, de ne nagyon gyorsan, majd leírom. Érdekes, nagyon érdekes ez a madárnyelv, valami egészen új dolog! Legelőször taníts meg az ábécétekre... csak szép lassan!

Így tudta meg a doktor, hogy az állatoknak is van nyelvük, és tudnak egymással beszélgetni. Polinézia az első délutánon ott ült a konyhaasztalon, és szavakat diktált neki, amelyeket azután ő feljegyzett a könyvecskéjébe.

Dzsip jött be a konyhába. A papagáj így szólt a doktorhoz:

- Nézd csak, hozzád beszél.

- Nekem úgy tűnik - felelt a doktor -, mintha a fülét vakarná.

- Hát hiszen az állatok nem is mindig a szájukkal beszélnek - magyarázta hangosan, felhúzott szemöldökkel Polinézia -, hanem a fülükkel, lábukkal, farkukkal, minden testrészükkel. Néha szándékosan nem adnak hangot, nem akarnak zajt csapni. Most meg felhúzza a fél orrát, látod?

- Mit jelentsen ez? - kérdezte a doktor.

- Ezt: nem veszed észre, hogy már elállt az eső? Kérdez, azért mozgatja az orrát. A kutyák általában az orrukkal kérdeznek.

Rövid idő alatt a papagáj segítségével a doktor olyan jól megtanulta az állatok nyelvét, hogy ő maga is tudott hozzájuk beszélni, és megértette, amit mondtak. Ekkor aztán egészen felhagyott az emberek gyógyításával.

Amint aztán a macskaeledel-árus mindenkinek elújságolta, hogy John Dolittle állatorvos lesz, az összes öreg néni elkezdte hozzá hordani kedvenc kutyuskáit, ha túl sok süteményt ettek, és a majorosok sok-sok mérföldnyiről is elhozták megmutatni beteg juhaikat és disznaikat.

Így hoztak egyszer hozzá egy lovat, amely eddig ekébe fogva dolgozott. A szegény jószág nagyon boldog volt, hogy végre olyan emberre talált, aki megérti a szavát.

- Tudja, doktor úr - mondta a ló -, az az állatorvos, ott a dombon túl, nagyon tudatlan fráter ám! Már hat hete kezel köszvény ellen! Pedig hát nekem szemüveg kellene. Fél szememre lassan-lassan megvakulok. Nem értem, hogy a lovak miért ne hordhatnának éppen úgy szemüveget, mint az emberek. Hanem az az ostoba ember, ott a dombon túl, még csak egy pillantást sem vetett a szememre. Mindig csak nagy pirulákat etetett velem. Megpróbáltam beszélni vele, de nem ért lónyelven. Nekem szemüveg kell.

- Persze, persze - felelt a doktor -, rögtön szerzek is egyet.

- Olyat szeretnék - mondta a ló -, mint amilyet ön hord, doktor úr, csak az üvegje legyen zöld. Ez majd megvédi a szemem a napsugaraktól, amikor künn dolgozom a mezőn.

- Rendben van - jelentette ki a doktor -, zöld szemüveget kapsz.

- Tudja, doktor úr - mondta a ló, amikor a doktor kinyitotta neki az ajtót -, a baj az, hogy mindenki azt hiszi, tud állatot gyógyítani, mert az állatok nem panaszkodnak. Pedig hát sokkal okosabb embernek kell lenni annak, aki állatokat gyógyít, mint aki embereket. Az én gazdám fia is azt hiszi, hogy ért az állatokhoz. Szeretném, ha látná. Olyan az arca, hogy a szeme ki

sem látszik a sok hájtól, agyveleje meg legfeljebb akkora lehet, mint egy krumpli. A múlt héten ez a kölyök mustártapaszt akart rám ragasztani.

- Hová tette? - kérdezte a doktor.

- Sehová! Legalábbis az én testemre nem. Megpróbálta, de olyat rúgtam bele, hogy beleesett a kacsáúsztatóba.

- Ejnye, ejnye!

- Én igazán nyugodt természetű vagyok - magyarázkodott a ló -, türelmesen viselkedem az emberekkel szemben, nem makacskodom, nem akadékoskodom. Nem szóltam akkor sem, amikor az állatorvos rossz orvosságot adott. De amikor az a paprikaképű kölyök kezdett bosszantani, nem bírtam tovább.

- Nagyon megsebesítetted a fiút?

- Dehogyan! - tiltakozott a ló. - Ott rúgtam meg, ahol a legpuhább. Most őt kezeli az állatorvos. Mikor lesz készen a szemüvegem?

- Megcsinálom neked a jövő hétre - mondta a doktor. - Gyere el kedden. Isten veled!

És John Dolittle megcsinálta a szép, nagy zöld szemüveget a lónak, úgyhogy szegény nem volt többé vak, hanem olyan jól látott, mint azelőtt bármikor.

Hamarosan mindenki megszokta, hogy az állatok Puddleby környékén szemüveget hordanak, és a vak ló ismeretlen fogalomná vált.

De így volt a többi állattal is. Amint észrevették, hogy az új doktor ért a nyelvükön, elmondták neki, hogy hol fáj, és mi a panaszuk, így persze sokkal könnyebb is volt őket gyógyítani.

Aztán ezek az állatok mind elmentek a dolgukra, és elbeszélték a rokonaiknak meg a barátaiknak, hogy abban a nagy kerttel övezett kis házban van egy doktor, aki igazánda doktor. És valahányszor valami istenteremténye beteg lett - nemcsak lovak, juhok, disznók, hanem akár csak a mező legkisebb állatkái is, mint a mezeiegér vagy a vízcickány, a hód vagy a denevér -, mind eljött a kicsi házba, úgyhogy a nagy kert szinte állandóan állatokkal volt tele, amelyek mind arra várokoztak, hogy a doktor elé juthassanak.

Annyian jöttek, hogy a különböző fajták számára különböző ajtókat kellett csináltatni. A főbejárat fölé ezt írta ki: *Lovaknak* - az oldalajtó fölé ezt: *Teheneknek* - a konyhaajtó fölé pedig ezt: *Juhoknak*. Mindenfajta állatnak külön ajtaja volt, még az egerek számára is csinált egy pici alagutat, amely a pincébe vezetett, s a kis állatok nyugodtan üldögéltek ott, amíg rájuk került a sor, s a doktor lejött közéjük.

Pár rövid esztendő leforgása alatt sok-sok mérföldnyi körzetben minden állat megtudta, hogy ki is az a dr. med. John Dolittle.

A madarak, amelyek télen melegebb vidékre költöztek, ottani barátaiknak is elvitték a csodálatos orvos hírét, aki Puddleby-on-the-Marshban él, érti a nyelvüket, és segít a bajaikon. Ilyen módon a doktor híressé lett az állatok között az egész világon, sokkal híresebb, mint amilyen az emberek között volt fénykorában. A doktor boldog volt, és nagyon élvezte az életet.

Egy nyugalmas délutánon asztalánál ült, és szorgalmasan írogatott egy nagy könyvbe, Polinézia pedig rendes szokása szerint az ablakpárkányon telepedett meg, és onnan nézte, hogy viszi a szél a sárga leveleket ide-oda a kertben. Egyszerre csak hangosan fölnevetett.

- Mi az, Polinézia? - nézett fel írásából a doktor.

- Csak eszembe jutott valami - felelte a papagáj, és tovább nézte a vándorló faleveleket.

- Mi jutott eszedbe?

- Az emberek jutottak eszembe - mondta Polinédia. - Valósággal beteggé tesznek. Azt hiszik magukról, hogy ők egyenesen csodálatra méltók! A világ sora most már sok ezer év óta változatlanul folyik, nemde bár? És az egyetlen dolog, amit az ember az állatnyelvből ért, annyi, hogy ha a kutya a farkát csóválja, ezzel azt akarja mondani: jókedvem van! Nem furcsa? Te vagy, doktor, az első ember, aki beszélni tudsz velük. Az emberek néha igazán nagyon bosszantanak. Nagyképűen kijelentik, hogy az állatok némák. Néma állatok! Juj! Én magam is ismertem egy kis makaót, ez hétféleképpen tudta elmondani azt, hogy jó reggelt, anélkül hogy a száját csak egyszer is kinyitotta volna. Minden nyelven beszélt, még görögül is. Egy öreg, szürke szakállú professzor vásárolta meg. De a madár nem bírta ki nála. Panaszkodott, hogy az öreg professzor rosszul beszél görögül, és a lelkiismerete lázadozott ellene, hogy hallgassa, amint másokat is rosszul tanít meg erre a gyönyörű nyelvre. Néha szeretném tudni, hogy mi lett ebből a barátomból. Ez a madár több földrajztudományt szedett össze, mint amennyit az emberek valaha is össze tudnak hordani. Az emberek, istenem! Azt hiszem, ha egyszer megtanulnak majd repülni, amit minden közönséges veréb tud, holtunk napjáig lesz mit hallgatnunk, úgy fognak dicsekedni vele!

- Okos, öreg madár vagy, Polinédia - mondta a doktor. - Mondd csak, hány éves vagy tulajdonképpen? Tudom, hogy az elefántok és a papagájok néha nagyon soká élnek.

- Sohasem tudom egész pontosan a koromat - felelte a papagáj -, száznolcvanhárom éves vagyok vagy száznolcvankettő. De azt tudom, hogy amikor először kerültem ide Afrikából, Károly király még ott rejtőzött a tölgyfában. Tudom, mert láttam. Olyan volt az arca, mint aki halálosan meg van rémülve.

III.

Újabb pénzgondok

A doktor hamarosan újra sok pénzt keresett, és nővére, Sarah új ruhát csináltatott magának, és boldog volt.

Egyik-másik állat tulajdonképpen csak tanácsért jött a doktorhoz, de olyan beteg volt, hogy ott kellett maradnia a házban néha egy hétig is. Ezek, amikor felgyógyultak, karosszékekben üldögéltek a kertben, és úgy élvezték az enyhe napsugarakat. Sokan közülük, amikor már egészen meggyógyultak, nem is akartak többé elmenni, annyira megszerették a doktort és a házát. Neki pedig nem volt szíve a kérésüket visszautasítani, így aztán idő múltával egyre több és több kedvence lakott vele.

Egyszer, amikor a doktor kertjében üldögélt, és esti pipáját szívta, egy olasz verklis jött arra, kötélén vezetve majmát. A doktor rögtön látta, hogy a majom nyakörve nagyon szoros, s a szegény állat piszkos és boldogtalan. Ezért elvette a majmot az embertől, egy shillinget adott neki, és azt mondta, hogy menjen odább. A verklis szörnyű dühbe jött, és visszakövetelte a majmát, de a doktor megfenyegette, hogy ha nem megy azonnal a dolgára, orron vágja. John Dolittle erős ember volt, ha nem is nőtt nagyon magasra, így hát az olasz szitkozódva bár, de jónak látta odébbállni, a majom pedig ott maradt Dolittle-nél, és otthonra talált a kis házban. A többi állat Csi-Csinek nevezte el. Ez a szó majomnyelven gyömbért jelent.

Máskor meg cirkusz érkezett Puddlebybe. A krokodilusnak nagyon fáj a foga, ezért éjszaka elszökött, és fölkereste a doktort, hogy megkérje: segítsen rajta. A kertben várakozott, míg a doktor előjött; John Dolittle krokodilnyelven beszélt vele, és bevitte a házába. A fogait is hamarosan rendbe hozta. De amikor a krokodil látta, hogy milyen kellemes a ház, hogy mindenfajta állatnak van benne megfelelő hely, ő is szeretett volna a doktornál maradni. Megkérdezte, hogy nem alhatna-e a halak medencéjében a kert végén, ha megígéri, hogy nem eszi meg a halakat. Amikor a cirkuszos ember eljött érte, hogy magával vigye, a krokodil olyan dühbe gurult, hogy az ember ijedten elszaladt.

De a házbelleikkel szemben olyan szelíd volt mindig, mint a bárány.

Hanem ettől kezdve az öreg kisasszonyok már nem merték ölbéli kutyácskáikat a doktorhoz küldeni, mert félték a krokodiltól, és a gazdák sem hitték el, hogy a krokodil nem fogja felfalni a beteg bárányokat meg borjakat, így hát a doktor odament a krokodilhoz, és megmondta neki, hogy vissza kell mennie a cirkuszba. De a krokodil olyan keserves, nagy könnyeket sírt, és annyira könyörgött, hogy maradhasson, hogy a doktornak nem volt szíve kidobni.

Nővére persze más véleményen volt:

- John, el kell küldened ezt a krokodilt. A gazdák meg az öreg hölgyek nem merik az állataikat hozzád küldeni, épp most, mikor a dolgaink már olyan szépen kezdtek újra rendbe jönni. Most aztán teljesen tönkremegyünk. Nem vezetem tovább a háztartásodat, ha nem küldöd el az aligátort.

- Nem is aligátor - felelt John Dolittle -, hanem krokodil.

- Nekem mindegy, hogy minek hívod - mondta a nővére -, de elfog az utálat, valahányszor az ágy alatt találom. Nem tűröm meg a házban!

- De hisz megígérte nekem - védekezett a doktor -, hogy nem harap meg senkit. A cirkuszt nem szereti, arra pedig, hogy hazaküldjem Afrikába, nincsen elég pénzem. Különben is senkit sem zavar, nagyon jól viselkedik. Ne légy már olyan ideges!

- Mondtam már, hogy nem tűröm magam körül - makacskodott Sarah -, megeszi a linóleumot. Ha nem küldöd el, de rögtön, még ebben a percben, akkor itthagylak, és férjhez megyek.

- Helyes - felelte a doktor -, eredj, és menj férjhez. Én nem ellenzem.

Fogta a kalapiját, és kiment a kertbe.

Sarah Dolittle pedig összecsomagolta a holmiját, és eltávozott. A doktor ettől kezdve egyedül maradt állatokból álló családjával.

És hamarosan teljesen elszegényedett, mint még sosem. Sok száját kellett etetni, senki nem törődött a házzal, senki nem foldozta meg, ami elszakadt, pénz pedig annyi sem folyt be, hogy a mészáros számláját ki lehetett volna belőle fizetni. A dolgok egyre reménytelenebbnek látszottak, de a doktort ez nem bántotta.

- A pénz csak teher - mondogatta. - Mindannyiunknak jobb lenne, ha soha ki sem találták volna. Mit számít a pénz addig, amíg boldogok vagyunk?

Hanem nemsokára az állatok is nyugtalanodni kezdtek.

Egy este, amikor a doktor nagy karosszékekben ülve elaludt a konyhában a tűzhely előtt, suttogva tanácskozni kezdtek, és Tu-Tu, a bagoly, aki jó számoló volt, kiszámította, hogy még éppen egy hétre elég a pénzük, ha mindannyian csak egyszer esznek napjában, nem többször.

A papagáj így szólt:

- Azt hiszem, a házimunkát magunknak kellene elvégezni. Legalább ennyit megtehetünk. Hiszen végtére is ez a jó öregember a mi kedvünkért lett ilyen szegény és elhagyatott.

El is határozták, hogy Csi-Csi, a majom fog főzni és foltozni, a kutya sepri fel a padlót, a kacska majd port törülget, és megveti az ágyakat, a bagoly, Tu-Tu vezeti a számadásokat, és a malac a kerti munkát vállalja magára. Polinéziát, a papagájt házvezetőnőnek tették meg, mert ő volt a legöregebb, és ő vigyázott a fehérneműre is.

Persze, eleinte mindegyik nagyon nehéznek találta a saját dolgát, kivéve Csi-Csit, akinek volt keze, és mindent éppen úgy el tudott végezni, mint egy ember. Később hamarosan hozzászoktak, sőt mulatságosnak is találták, hogy Dzsip, a kutya a farkával, amelyre kendőt kötöttek, úgy sepri a padlót, mintha partvissal csinálná. Kis idő múlva annyira belejöttek a munkába, hogy a doktor háza soha olyan tiszta és ragyogó nem volt, mint az állatok gondozása idején.

Így egy darabig még elvergődtek, de hát pénz nélkül igazán szörnyű nehéz boldogulni.

Az állatok virág- és gyümölcsárusbódét nyitottak a kertajtó előtt, és zöldségfélét meg rózsát adtak el a járókelőknek, de még ezzel sem lehetett elég pénzt keresni, a doktor pedig nem törődött a dolgokkal. Amikor a papagáj azzal a hírrel jött hozzá, hogy a halárus nem hitelez többé, így felelt:

- Sose bánd! Amíg a tyúkok tojnak, és a tehén tejet ad, mindig ehetünk rántottát meg aludt-tejet. A kertben is van éppen elég főzelékféle. A tél még messze van. Különben se idegeskedj! Sarah-val is ez volt a baj: mindig idegeskedett. Vajon hogy van, mit csinál? Nagyon jó testvér volt... bizonyos tekintetben...

Hanem a hó hamarabb esett le, mint szokott, és bár az öreg, sánta ló elegendő fát hordott be az erdőből, úgyhogy mindig kellemes melegben üldögélhettek a konyhában, a kerti vetemények egy része elpusztult, másik részét pedig eltemette a hó. Így hát az állatok többnyire kimondottan éheztek.

IV. Üzenet Afrikából

Nagyon hideg tél volt. Egy decemberi estén, amikor az egész társaság körbeülte a kandallót, és a doktor hangosan felolvasott nekik egy könyvből, amit ő maga írt állatnyelven, Tu-Tu, a bagoly hirtelen így szólt:

- Pszt! Mi ez a zaj odakünn?

Valamennyien odafigyeltek - s csakugyan, lépések zaját hallották. A doktor ajtót nyitott, és Csi-Csi esett be lihegve az ajtón.

- Doktor! - kiáltotta. - Éppen most kaptam üzenetet Afrikából, egy unokatestvéremtől. Rettenetes betegség pusztít a majmok között. Valamennyien megkapják, és százával hullanak el. Hallottak rólad, és arra kérnek, hogy menj Afrikába, gátold meg a betegség pusztítását.

A doktor levette szemüvegét, és letette könyvét.

- Ki hozta az üzenetet? - kérdezte.

- Egy fecske. Itt van kinn, az eresz alatt.

- Hozd be, hiszen megfagy! A fecskék már jó hat hete elköltöztek délvidékre.

Így hát Csi-Csi behozta a didergő, átfázott fecskét. A kis madár eleinte félt, de később, amikor átmelegedett, megnyugodva telepedett le a kandalló párkányára, és beszélni kezdett.

Amikor befejezte, a doktor így szólt:

- Nagyon szívesen elmennék Afrikába, különösen ilyen kemény időben. Csak attól tartok, nincs elég pénzünk, hogy megválthassuk a hajójegyeket. Csi-Csi, ide a pénzes dobozt.

A majom felmászott a pohárszékre, és a legfelső polcra elhozta a dobozt.

Nem volt benne semmi, egyetlen árva penny sem.

- Ejnye, ejnye - mondta a doktor -, biztosan emlékeztem rá, hogy még két penny van benne.

- Volt is - felelt a bagoly -, de elköltöttem, amikor a tacsó kicsinyének kibuktak az első fogai. Csörgőt vettél rajta.

- Igazán? - mondta a doktor. - Ejnye, ejnye, istenem, milyen ostoba dolog is ez a pénz, mindig csak bajt csinál! Hát ne törődjünk vele. Talán ha lemegyek a tengerpartra, kapok kölcsön valami hajót, amivel átjutunk Afrikába. Ismertem egy tengerészt, akinek kezeltem a báránymegbetegését. Talán kölcsönadja a bárkáját, hiszen a kislánya meggyógyult.

Így hát a doktor másnap korán reggel le is ment a tengerpartra, és visszajövet azt mondta az állatoknak, hogy minden rendben van, a tengerész szívesen odaadja a bárkáját.

A krokodil, a papagáj és a majom nagyon megörültek ennek a hírnak. Örömben énekelni és táncolni kezdtek, hogy újra eljuthatnak Afrikába, igazi hazájukba. És akkor a doktor azt mondta:

- Csak háromtokat tudlak elvinni, meg Dzsip kutyát, Dab-Dab kacsát, Göb-Göb malacot és Tu-Tut, a baglyot. A többi állat, az egerek, a vakond, a bőregér térjen vissza szülőföldre, és éljen ott, míg hazatérnek. Mivel a legtöbben amúgy is átalusszák a telet, nem is igen bánják majd. Különben sem volna jó nekik Afrikába jönni.

Erre aztán a papagáj, aki már nagy tengeri utakat tett meg, magyarázni kezdte a doktornak, hogy milyen felszerelést kell magával vinnie a hajóra.

- Először is kell jó sok kétszersült - mondta Polinézia -, aztán néhány tonna sózott hús meg egy horgony.

- Remélem, hogy a hajónak lesz saját horgonya.

- Mindenesetre nézz utána, mert ez nagyon fontos. Ha nincs horgonyod, nem tudsz megállni. Aztán kell egy nagy kolomp.

- Minek a kolomp? - kérdezte a doktor.

- Hogy mindig tudd az időt - felelte Polinézia. - Ha minden félórán meggy, és megrázod a kolompot, tudod, hogy hányat ütött az óra. És hozzá egész csomó kötelet, az mindig jó, ha utazásnál kéznél van.

Aztán azon kezdtek töprengeni, hogy honnan vegyék azt a sok pénzt, amibe mindez kerül.

- Ördög vigye el - bosszankodott a doktor -, már megint ez a pénz! Boldog vagyok, hogy Afrikába megyünk, ott talán nem leszünk rászorulva a pénzre! Most pedig megyek, és megkérdem a fűszerest, adna-e hitelbe, amíg hazajövök. Vagy inkább a matrózt küldöm el hozzá.

Így a matróz el is ment, hogy beszéljen a szatóccsal. Rövidesen visszajött, s magával hozott mindent, amire csak szükségük volt.

Ekkor az állatok csomagoltak, azután elzárták a vízcsöveket, hogy be ne fagyjanak, és behajtották az ablakok fatábláit, bezárták a házat, a kulcsot pedig odaadták az öreg lónak az istállóban, hogy őrizze meg. Mikor pedig még arról is meggyőződtek, hogy az istállóban az öreg ló számára egész télre elegendő széna van, levitték a csomagokat a tengerpartra, és hajóra szálltak.

A macskaeledeles ember eljött búcsúztatni őket a tengerpartra, és a doktornak egy pudingot hozott ajándékba, mert mint mondotta, idegenben nem kapni jó angol pudingot.

Alighogy hajóra szálltak, Göb-Göb, a malac azt kérdezte, hogy merre vannak az ágyak, mert már délután négy óra volt, és nagyon szeretett volna szundítani egyet. Polinézia levezette hát a hajó belsejébe, és megmutatta az ágyakat, amelyek úgy voltak egymás fölött elhelyezve, mint a könyvespolcok a dolgozószoba falán.

- Hiszen ez nem is ágy - panaszkodott Göb-Göb -, hanem polc!

- Minden hajóágy ilyen - vigasztalta Polinézia -, hidd el, hogy ez nem polc. Mássz csak fel és aludj.

- Már nem is akarok aludni - felelte Göb-Göb -, inkább felmegyek a fedélzetre, és nézem, hogy indulunk.

- Helyes - felelte Polinézia -, biztosan érdekelni fog, hiszen ez az első tengeri utazásod. Később megszokja az ember.

Polinézia is felment a lépcsőn, egy régi tengerészdalt dúdolva:

*Jártam a Fekete- s Vörös-tengeren,
megkerültem a Fehér-szigetet,
a Sárga-folyót felfedeztem én,
s a Narancsszínűt, mikor este lett.*

*A zöld szárazföld újra elmarad,
az óceán kék tükrén evezek -
elfáradtam a sok színtől, babám,
boldog, tudom, csak nálad lehetek.*

Már éppen el akartak indulni, amikor a doktornak eszébe jutott, hogy visszamegy, és megkérdezi a hajós embertől: merre is visz az út Afrikába? Hanem a fecske közbeszólt, hogy ő már sokszor megtette ezt az utat, és szívesen kalauzolja őket.

Így hát a doktor parancsot adott Csi-Csinek, hogy húzza fel a horgonyt, és az utazás megkezdődött.

V.

A nagy utazás

Ettől kezdve hat teljes hétig semmi egyebet nem tettek, csak vitorláztak a hullámzó tengeren, egyre a fecske nyomában, aki a hajó előtt repült, és mutatta az utat. Éjszaka apró lámpát vitt a madárka a csőrében, hogy el ne veszítsék szem elől; más hajók népe pedig, amikor elhaladva meglátta, azt hitte, hogy a kis lámpa hullócsillag.

Amint messzebb és messzebb vitorláztak dél felé, egyre melegebb és melegebb lett. Polinézia, Csi-Csi és a krokodil végtelenül örült a forró napsugárnak. Nevetve szaladgáltak fel-alá a fedélzeten, és lesték, mikor látják már meg Afrikát. De a kismalac és Tu-Tu, a bagoly meg Dzsip kutya egészen tehetetlenek voltak ebben az időben. Ott ültek a hajó farában, egy nagy hordó árnyékában, a nyelvük lógott a melegtől, és egész nap limonádét ittak.

Dab-Dab kacsa úgy hűtötte le magát, hogy időnként beugrott a tengerbe, és egy darabig úszva követte a hajót. Ha pedig a nap már nagyon melegen sütött a feje tetejére, alámerült, és a hajó túlsó oldalán bukkant fel ismét. Ilyenkor szokott halászgatni is, mert kedden és pénteken hús helyett mindenki halat evett a hajón, hogy a sózott marhahús tovább tartson.

Mikor az Egyenlítő közelébe értek, látták, hogy néhány repülőhal úszik feléjük. A halak megkérdezték a papagájtól, hogy vajon ez-e Dolittle doktor hajója. Amikor meghallották, hogy igen, nagyon boldogok voltak, mert a majmok Afrikában már azon aggódtak, hogy a híres doktor nem is jön el. Polinézia megkérdezte, hogy hány mérföldnyire vannak még a parttól, és megtudta, hogy ötvenöt mérföldnyire.

Valamivel később egész delfinsereg táncolt feléjük a hullámokon. Ezek is azt kérdezték Polinéziától, hogy vajon ez a hajó-e a híres doktor hajója. És amikor meghallották, hogy igen, azt kérdezték, van-e a doktornak még útközből valamire szüksége.

És Polinézia így felelt:

- Igen. Hagymából bizony alaposan kifogytunk.

- Van itt a közelben egy sziget - mondták a delfinek -, ahol a vadhagyma magasra nő. Ti csak menjetek egyenesen előre, mi majd hozunk nektek.

Ezzel tova is cikáztak a kék vízben. A papagáj nagyon rövid idő múlva ismét megpillantotta őket, amint a hajó mögött úsznak, és tengerisásból font hálókban húzzák maguk mögött a hagymát.

Másnap naplementekor a doktor így szólt:

- Hozd ide a teleszkópomat, Csi-Csi. Utazásunk nemsokára véget ér. Nemsokára szabad szemmel is megláthatjuk Afrika partjait.

És valóban, talán félórával később, mintha láttak volna valamit szemben, ami szárazföld is lehetett. De mielőtt meggyőződhetek volna róla, hogy mi az, egészen besötétedett.

Aztán rettenetes nagy vihar tört ki, villámlással, mennydörgéssel. A szél üvöltött, az eső patakokban ömlött, és a hullámok úgy megnöttek, hogy átcaptak a hajón.

Egyszerre aztán óriási BUMM! A hajó megállt, és féloldalt elfordult.

- Mi történt? - kérdezte a doktor, aki a zajra feljött a fedélzetre.

- Nem tudom - felelte Polinédia -, de azt hiszem, hajótörést szenvedtünk. Szólj a kacsának, hogy menjen és nézzen körül.

Dab-Dab rögtön bele is merült a hullámokba. Amikor visszajött, jelentette, hogy nekimentek egy sziklának, a hajó fenekén nagy rés tátong, a víz gyorsan és erősen folyik be rajta, a hajó pedig egyre jobban süllyed.

- Úgy látszik, nekimentünk Afrikának - mondta a doktor. - Ejnye, ejnye! Nos, nincs más hátra, partra fogunk úszni.

De Csi-Csi és Göb-Göb nem tudott úszni.

- Hozzátok azt a kötelet! - kiáltotta Polinédia. - Ugye megmondtam, hogy annak még jó hasznát fogjuk venni. Hol az a kacs? Ide gyere, Dab-Dab. Fogd meg a kötél egyik végét, repülj a partra, és kössed oda egy pálmafához, mi majd a másik végét idekötjük a hajóhoz. Akkor aztán azok, akik nem tudnak úszni, kikapaszkodhatnak rajta. Ezt hívják a hajósok életmentésnek.

Így hát valamennyien baj nélkül partra jutottak, egyesek úszva, mások repülve, ismét mások kapaszkodva. Azok, akik a kötélén kapaszkodtak végig, elhozták magukkal a doktor ládáját és készítségét is.

Hanem a hajó tönkrement. Nagy lyukkal a fenekén már fabatkát sem ért, és a hullámok nemsokára darabokra törték, a roncsokat pedig messzire elvitte a víz.

A menekültek egy szép, száraz barlangra akadtak, magasan a szirtek között, és ott várták be, amíg elvonul a vihar.

Amikor másnap reggel kisütött a nap, valamennyien lejöttek a homokos partra szárítkozni.

- Drága, öreg Afrika - sóhajtott fel Polinédia -, milyen jó újra itt lenni! Gondoljátok csak meg, éppen holnap lesz százhatvankilenc esztendeje, hogy nem voltam itthon! És közben egy cseppet sem változott. Ugyanazok az öreg pálmafák, ugyanaz a vörös föld, ugyanazok a fekete hangyák. Bizony, a legjobb otthon!

A többiek észrevették, hogy könny szökött a szemébe, annyira boldog volt, hogy viszontláthatta szülőföldjét.

A doktor elvesztette a kalapját. A vihar idején a szél lefújta a fejről. Dab-Dab elment, hogy megkeresse. Meg is látta egy idő múlva, messze künn a hullámokon. Úgy lebegett a vízen, mint valami kis játék csónak. A kacs vízre szállt, hogy visszahozza a doktornak, s amikor odaért, látta, hogy egy riadt fehér egerecske ül benne.

- Mit keresel itt? - kérdezte tőle. - Neked otthon kellett volna maradnod, Puddlebyben!

- Nem akartam otthon maradni - felelt az egér -, én is látni akartam, hogy milyen Afrika. Vannak itt rokonaim is. Elbújtam a csomagok között, és a kétszersülttel engem is felvittek a hajóra. Mikor aztán süllyedni kezdtünk, rettenetesen megijedtem, mert nem tudok jól úszni. Úsztam, amíg bírtam, és azt hittem, hogy már el kell merülnöm. Éppen ebben a pillanatban úszott felém az öreg doktor kalapja. Belemásztam, mert nem akartam megfulladni!

Így hát a kacs a kalapot az egérrel együtt vitte vissza a doktornak. A parton mind összegyűltek, hogy lássák.

- A tengerészek potyautasnak nevezik az ilyet - morgott a papagáj.

Éppen helyet kerestek, hogy hová tehetnék a fehér egeret, amikor Csi-Csi így szólt:

- Csend! Lépéseket hallok az erdőben!

Valamennyien elhallgattak és figyeltek. Rövidesen csakugyan egy fekete ember jött ki a fák közül, és megkérdezte tőlük, hogy mit akarnak.

- Az én nevem dr. med. John Dolittle - felelt a doktor. - Megkértek, hogy jöjjenek át Afrikába, mert a majmok betegek, s gyógyítsam meg őket.

- Mindannyiótoknak a király elé kell jönni - mondta a fekete ember.

- Miféle király elé? - kérdezte a doktor, aki nem szeretett volna időt vesztegetni.

- Jolliginki királya elé - felelte a néger -, ez a föld mind az ő tulajdona, és minden idegent eléje kell vezetni. Kövessetek!

Valamennyien felszedték csomagjaikat, és elindultak az ember nyomában az őserdőn át.

VI. Polinézia és a király

Egy darabig sűrű erdőn át haladtak, aztán egy szép tisztásra érkeztek, s előttük állt a király sárból épült palotája.

Itt élt a király feleségével, Ermintrude királynéval és fiukkal, Bumpo herceggel. A herceg éppen lazachalászatot volt, de a király és a királyné egy nagy ernyő alatt ott ült a palota kapujában. És a királyné aludt.

Amikor a doktor a palotához ért, a király megkérdezte tőle, hogy mi járatban van, és a doktor elmondta neki, miért jött Afrikába.

- Nem engedem meg - felelte a király -, hogy átutazz országomon. Sok évvel ezelőtt egy fehér ember jött ezekre a partokra, és én nagyon jó voltam hozzá. De ő nagy lyukat ásott a földbe, hogy aranyat leljen, aztán megölt minden elefántot agyaraikért, majd pedig titokban elutazott hajóján; még csak annyit se mondott, hogy „köszönöm”. Ezért fehér ember soha többé nem utazhat át Jolliginki birodalmán.

A király ezzel odafordult a feketékhez, akik a közelben álltak, és így szólt:

- Vigyék ezt az orvosságos embert összes állatával, és csukjátok be őket a legerősebb börtönömbébe.

Így hát hat fekete ember elvezette a doktort és állatait, és valamennyit kőbörtönbe csukták. A börtönnek csak egy kicsi rácsos ablaka volt, az is magasan a falban, az ajtó pedig vastag volt és erős.

Ekkor valamennyien nagyon elszomorodtak. Göb-Göb, a malac elsírta magát, de Csi-Csi rászólt, hogy megveri, ha nem hallgat el, mire csöndben maradt.

- Mind itt vagyunk? - kérdezte a doktor, mikor egy kicsit hozzászokott szeme a félhomályhoz.

- Azt hiszem, igen - felelt a kacska, és hozzálátott, hogy számba vegye a társaságot.

- Hol van Polinézia? - kérdezte a krokodil. - Nincs itt.

- Biztos vagy benne? - kérdezte meglepetten a doktor. - Nézz csak jól körül! Polinézia! Polinézia! Polinézia!

- Lehet, hogy megszökött - morgott a krokodil. - Ez éppen reá vallana! Csöndesen meglépett, elment az őserdőbe, amint a barátai bajba jutottak.

- Igazán nem vagyok olyan jómadár - mondta a papagáj, előbújva a doktor hátsó zsebéből. - Láthatjátok, hogy én olyan kicsi vagyok, hogy kiférek az ablak rácsai között. Attól félttem, hogy a feketék is észreveszik ezt, és kalitkába csuknak, így hát, mialatt a király nagyban beszélt, én elbújtam a doktor zsebében, most pedig itt vagyok. A tengerészek ezt hadicselnek nevezik - fejezte be, lesimítva tollait a csőrével.

- Jóságos isten - kiáltott fel a doktor -, szerencséd, hogy nem ültem rád!

- Most figyeljetek - mondta Polinézia. - Ma este, amint besötétedik, átbújok a rács között, és elröpülök a palotába. És akkor majd meglátjátok, hamarosan találok utat-módot arra, hogy a király valamennyiünket kiengedjen a börtönből.

- Ó, hogyan tudnád ezt megtenni - mondta Göb-Göb, és újra sírni kezdett - hiszen te csak egy madár vagy!

- Igaz, teljesen igaz - felelte Polinédia -, de ne felejtsd el, hogy noha csak madár vagyok, úgy tudok beszélni, mint az emberek, és ismerem ezeket a feketéket.

Eljött az éjszaka. Amikor a hold átsütött a pálmafák ágai között, és a király valamennyi embere lefeküdt aludni, a papagáj kisurrant a börtön rácsai között, és átrepült a palotához. Az élestár ablakát egy héttel ezelőtt betörte egy teniszlabda, és Polinédia ezen a lyukon át belesett a palota belsejébe.

Hallotta, hogy Bumpo herceg horkol hálósobájában, amely a ház legtávolabbi zugában volt.

Bemászott, lábujjhegyen feltipegett a lépcsőkön, és eljutott a király hálósobájáig. Nagy óvatosan kinyitotta az ajtót, és belesett.

A királyné nem volt otthon. Ezen az estén unokatestvérénel táncolt. A király mélyen aludt az ágyban.

Polinédia csöndesen bemászott az ágy alá, aztán elköhintette magát, éppúgy, ahogy Dolittle doktor szokta. Polinédia mindenkit kitűnően tudott utánózni.

A király félig kinyitotta a szemét, és álmosan kérdezte:

- Te vagy, Ermintrude? - Azt hitte ugyanis, hogy a királyné érkezett haza a táncmulatságból.

A papagáj most még egyet köhögött, de hangosan, mint egy férfi.

A király egészen felébredt, felült az ágyban, és azt kérdezte:

- Ki az? Ki van itt?

- Én vagyok itt, doktor Dolittle - felelte a papagáj a doktor hangján.

- Mit keresel a hálósobámban?! - kiáltott fel a király. - Hogyan merésztél kijönni a börtönből? És hol vagy? Nem látlak!

A papagáj nevetett, hosszan, mélyen, vidáman, ahogy a doktor szokott.

- Ne neved - mérgelődött a király -, hanem gyere elő, hogy lássalak!

- Ostoba király! - felelte Polinédia. - Elfelejtetted, hogy John Dolittle-lel beszélsz, aki dr. med. és a legcsodálatosabb ember a földön. Persze hogy nem látsz. Láthatatlanná tettem magam. Nincs semmi, amit én meg ne tudnék tenni. Figyelj! Ma éjjel azért jöttem el hozzád, hogy óva intselek és figyelmeztesselek. Ha nem engeded meg, hogy összes állatommal háborítatlanul utazhassam át országodon, olyan beteggé teszek téged és egész népedet, mint amilyen betegek a majmok. Mert beteggé vagy egészségessé tudom tenni az embereket, csak fel kell emelnem a kisujjamat. Tüstént küldd a katonáidat, hogy nyissák ki a börtön ajtaját, különben bedagad a torkod, mielőtt felkel a nap Jolliginki dombjai fölött.

A király nagyon megijedt és remegni kezdett.

- Doktor úr - kiáltotta -, minden úgy lesz, ahogy parancsolod, csak fel ne emeld a kisujjadat, kérlek szépen!

Ezzel kiugrott az ágyból, és úgy, ahogy volt, szaladt parancsot adni a katonáknak, hogy nyissák ki a börtön ajtaját.

Alighogy kiment a szobából, Polinédia is kibújt az ágy alól, letipegett a lépcsőn, és az élestárkamra betört ablakán át elhagyta a palotát.

Hanem a királyné, aki a saját kapukulcsával éppen akkor nyitotta ki hazajövet a hátulsó ajtót, látta, amint a papagáj kibújik a törött ablakon. És amikor a király visszajött, hogy újra lefeküdjék, elmondta neki, amit látott.

A király ekkor rájött, hogy alaposan felültették, és iszonyú haragra lobbant. Azonnal visszaszaladt a börtönhöz.

Csak hogy akkor már késő volt. Az ajtó nyitva állt. A börtön üres volt. A doktor és állatai eltűntek.

VII. A majomhíd

Ermintrude királyné még soha életében nem látta férjét olyan haragosnak, mint ezen az éjszakán. Fogát csikorgatta dühében. Mindenkit leszamarazott. A palota macskájához hozzávágta a fogkefáját. Hálóingben szaladgált fel-le, felkeltette egész hadseregét, és elszalajtottta őket az őserdőbe a doktor után, hogy fogják el. Aztán keresésükre küldte összes szolgáját, még a szakácsokat, a kertészeket, a borbélyt meg Bumpo herceg nevelőjét is. Még a királynénak is, aki pedig fáradt volt, mert egész este szűk cipőben táncolt, össze kellett szedelőzködnie, hogy segítsen a katonáknak a keresésben.

Ezalatt a doktor és állatai teljes erejükből szaladtak az őserdőn át a majmok országa felé.

Göb-Göb rövid lábaival hamar elfáradt, és a doktornak kellett őt a karjaiban vinni, ami nem volt könnyű dolog, ha meggondoljuk, hogy ő vitte az utazóládákat meg a kényszerítést is.

Jolliginki királya azt gondolta, hogy katonáinak könnyű lesz elfogni a menekülőket, mert a doktor idegen ezen a földön, és nem fogja megtalálni a legjobb utat. De tévedett, mert a majom, Csi-Csi ismert minden ősvényt az őserdőben, még sokkal jobban, mint a király emberei. És az erdő legsűrűbb részén át vezette a doktort meg az állatokat, olyan sűrűségen át, ahol addig soha ember meg nem fordult, s aztán elrejtette őket egy nagy, odvas fában, magas sziklák között.

- Okosabb lesz, ha itt várunk - mondta Csi-Csi -, amíg a katonák visszamennek lefeküdni. Akkor aztán elindulhatunk, egyenesen a majmok országa felé.

Így hát egész éjszaka a fa odvában várakoztak.

Hallották, ahogy körülöttük az őserdőben a király emberei csörtetnek fel-le, keresik őket, és beszélnek egymáshoz. Mégis teljes biztonságban voltak, mert rejtekhelyüket az egy Csi-Csin kívül senki sem ismerte, még a többi majom sem.

Végre, amikor a napfény már kezdett áttörni a fák levelei közt, Ermintrude királyné hangját hallották, aki nagy álmosan azt mondta, hogy a további keresésnek semmi értelme, okosabb, ha hazamennek, és alszanak egyet.

Amint valamennyi katona hazatakarodott, Csi-Csi előhozta a doktort és kis barátait a rejtekhelyről, és elindultak a majmok országa felé.

Hosszú-hosszú utazás volt, bizony sokszor nagyon elfáradtak, különösen Göb-Göb. De ha sírni kezdett, kókusztejet adtak neki, attól megvigasztalódott, mert nagyon szerette.

Enni-, innivalójuk mindig volt bőven, mert Polinézia meg Csi-Csi minden ehető növényt és gyümölcsöt ismert, ami csak az őserdőben nő, és azt is tudták, hogy hol találják datolyát, fügét, édesgyökeret meg vaddiót. Ha szomjasak voltak, vadnarancs levéből limonádét csináltak, és az italt vadmézzel édesítették, amit viszont a vadméhek fészkeiből, fák üregeiből szedtek. Akárkinek akármi volt is a kívánsága, Csi-Csi meg Polinézia mindig megszerezte, vagy legalább valami hasonlót hozott. Még dohányt is kerítettek a doktor számára, amikor egy szép napon elfogyott a hazai készlet, és pipázni szeretett volna.

Éjszaka rendszeren nagy pálmalevelekből készített sátrakban aludtak, szárított fűből vetett puha fekhelyeken. És idővel hozzászoktak a gyalogláshoz, nem is fáradtak már el olyan gyorsan, és nagyon élvezték a szép vándoréletet.

Mégis mindig nagyon örültek, amikor eljött az este, és vele a pihenés ideje. Ilyenkor a doktor letört ágacskákból tüzet rakott, valamennyien köré telepedtek, és miután elfogyasztották a vacsorát, Polinézia a tengerről énekelt, vagy Csi-Csi csodálatos történeteket mesélt az őserdőről.

Csi-Csi nagyon sok érdekes történetet tudott. A majmoknak ugyan nem volt írott történelmük, amíg a doktor el nem jött, és le nem írta számukra, de minden nevezetes esemény emléke fennmaradt náluk, mert elbeszélték gyermekeiknek. Csi-Csi sok olyan mesét tudott, amelyet még a nagyanyjától hallott, réges-régi, még özönvíz előtti történeteket, azokból az időkből, amikor az emberek még medvebőrt viseltek, a hegyoldalak barlangjaiban laktak, és nyersen ették a húst, mert főzni nem tudtak, hiszen még sohasem láttak tüzet. És beszélt nekik a nagy mammutokról és az óriási őshüllőkről, amelyek olyan hosszúak voltak, mint ma egy vonat; a hegytetőkön át vándorolgattak, s ha megéheztek, lecsipkedték egy-egy fa lombkoronáját.

Sokszor úgy belemélyedtek ezeknek az érdekes dolgoknak a hallgatásába, hogy a történet végén észrevették: kialudt a tűzük. Ilyenkor el kellett menni újra ágakat gyűjteni, hogy új tüzet gyújthassanak.

Igen, de amikor a király hadserege azzal a hírral tért haza, hogy nem találta meg a szökevényeket, a király visszakergette őket az őserdőbe, azzal a paranccsal, hogy csak kutassanak tovább, és ne merjenek hazajönni, míg a doktort és állatait el nem fogták. Így hát az egész idő alatt, amíg a doktor és kis barátai a majmok országa felé utaztak, és teljes biztonságban hitték magukat, állandóan ott voltak a hátuk mögött az üldözők, a király emberei.

Ha Csi-Csi ezt tudta volna, biztosan megint elbújtatta volna az egész társaságot - de hát nem tudta.

Csi-Csi egy napon felmászott egy magas sziklára, hogy a fák koronája felett körülnézzen. Amikor visszajött, kijelentette, hogy már nagyon közel jutottak a majmok országához, s rövidesen odaérkeznek.

S csakugyan, már aznap este találkoztak Csi-Csi egyik unokatestvérével meg egész sereg más majommal, akiket még nem ért utol a szörnyű betegség. Ágakon ültek, vagy a farkuknál fogva himbálóztak, s rájuk vártak. Amikor látták, hogy a híres doktor valóban eljött, örömben óriási lármát csaptak, éljeneztek, pálmaleveleket lobogtattak, és leugráltak az ágakról, hogy vendégüket üdvözljék.

Nem engedték, hogy maga cipekedjék tovább is az útiládaival, elvették a kezításkát is, sőt egyikük a jobban megtermett majmok közül még Göb-Göböt is felvette, aki megint elfáradt. Aztán két majom előrerohant, hogy közölje beteg társaival: a híres Dolittle doktor végre mégis megérkezett! Hanem a király emberei, akik még egyre nyomukban voltak, szintén meghallották a majmok üdvívalgását. Ebből végre megtudták, hogy merre van a doktor, és utánairamodtak, hogy elcsípjék.

Az a nagy majom, amelyik Göb-Göböt cipelte, lassabban jött, mint a többiek, és el is maradt egy kicsit, ő látta meg elsőnek az üldözők csapatának kapitányát, amint lopózik a fák közt. Rögtön a doktor után szaladt, és rászólt, hogy fusson.

Valamennyien szaladni kezdtek, sebesebben, mint valaha is életükben. A király emberei pedig szintén szaladtak, de leggyorsabb közülük mégis a kapitány volt.

És ekkor a doktor futás közben elejtette az orvosságos táskáját, megbotlott benne, és egész hosszában elterült. A kapitány most már biztosra vette, hogy megfogja a doktort.

Hanem arra nem gondolt a kapitány, hogy bár a haja nagyon rövid, a füle annál hosszabb. Amikor éppen előreugrott, hogy rávesse magát a doktorra, és elfogja, a bal füle beleakadt egy ágba, mire az egész hadseregnek meg kellett állnia, hogy segítségére siessen.

Ezalatt persze a doktor is feltápáskodott, és újra kezdődött az eszeveszett rohanás.

Csi-Csi közben egyre kiáltozott:

- Kitartás! Kitartás! Már nincs messze!

Mielőtt azonban elérhették volna a majmok országát, meg kellett állniuk egy mély szakadéknál, amelynek fenekén folyó folyt. Ez volt a határ Jolliginki és a majmok országa között - és a majmok birodalma a túlsó parton terült el.

Dzsip, a kutya lepillantott a mély-mély szakadékba, és így szólt:

- Ejha! Hát itt hogyan jutunk keresztül?

- Istenem, istenem! - nyöszörgött Göb-Göb. - A király emberei már a sarkunkban vannak, nézzétek csak! Jaj, bizony még mindnyájunkat visszavisznek a börtönbe!

És sírva fakadt.

Ekkor a nagy majom, amelyik idáig a malacot cipelte, most ledobta a földre, és odakiáltott a többi majomnak:

- Gyerekek, hidat! Gyorsan! Csináljunk hidat! Csak egy perc időnk van! Kiszabadították a kapitányt, az meg fut, akár a szarvas! Hidat! Hidat! Szaporán!

A doktor el nem tudta gondolni, hogy vajon miből akarnak a majmok ilyen gyorsan hidat építeni, és körülnézett, nem lát-e valahol elrejtett deszkákat.

És mire visszapillantott a szakadékra, már ott volt készen a híd, csupa élő majomból. Mialatt hátat fordított nekik, a majmok gyorsan, mint a villám, kezüket-lábukat fogva hidat csináltak. A nagy majom rákiáltott a doktorra:

- Menjen át rajta! Menjenek át valamennyien! Siessetek!

Göb-Göb egy kicsit félt, hogy ilyen keskeny hídon kellett átmennie ilyen szédítő mélység felett, de azért átjutott ő is meg a többiek is. John Dolittle volt a sorban az utolsó. És éppen abban a pillanatban, amikor lábát a túlsó partra tette, a király emberei futva a szakadék szélére érkeztek.

Rázták az öklüket és üvöltöttek dühükben, mert látták, hogy elkéstek. A doktor és útítársai már biztonságban voltak a majmok országában, a túlsó parton.

Ekkor Csi-Csi a doktorhoz fordult, és így szólt:

- Sok nagy kutató és fehér szakállas természettudós hetekig rejtőzködött az őserdőben, hogy meglássa, hogyan csinálják a majmok ezt a trükköt. De mi sohasem mutattuk meg idáig fehér embernek. Te vagy az első, aki megláthatta a híres majomhidat.

Ennek a doktor nagyon örült.

VIII. Az oroszlánok főnöke

John Dolittle-nek ettől kezdve nagyon, de rettenetesen nagyon sok volt a dolga. Százával meg ezrével talált beteg majmokat, gorillákat, orangutánokat, csimpánzokat, kutyaképű babunokat, selyemmajmokat, szürkéket, vöröseket, mindenfélét - és nagyon sok már meg is halt.

Első dolga volt, hogy elválassza egymástól a betegeket és az egészségeseket. Aztán megparancsolta Csi-Csinek meg az unokatestvérének, hogy építsenek neki fűből egy kis házat. Másodszor meghagyta, hogy jöjjen el hozzá valamennyi még egészséges majom, hogy beoltsa őket.

Három nap és három éjjel jöttek, jöttek, egyre jöttek a majmok az erdőkből, hegyekből, völgyekből a kis fűházhoz, ahol a doktor reggeltől estig és estétől reggelig egy helyben ült, és egyre oltotta, folyton csak oltotta őket.

Aztán másik házat építtetett, nagyon nagyot, sok-sok ágygal, és ezekbe az ágyakba fektette a beteg majmokat.

Hanem olyan sok volt a betege, hogy az egészségesekből nem telt ki az ápolószemélyzet. Ezért követeket küldött a többi állathoz - az oroszlánokhoz, leopárdokhoz, antilopokhoz, hogy jöjjenek segíteni.

Csak hogy az oroszlánok vezére nagyon gőgös volt. Eljött ugyan a doktor betegágyakkal teli házához, de látszott rajta, hogy mérges és sértődött.

- Erre merészel engem megkérni - förmedt rá a doktorra -, engem, az állatok királyát?! Hogy én szolgáljak ki egy csomó piszkos majmot? Hiszen még harapófogóval sem nyúlnék hozzájuk! Még meg se enném őket!

Bár az oroszlán nagyon ordított, a doktor azon igyekezett, hogy ne lássék rajta az ijedtség.

- Nem is kértelek arra, hogy megedd őket - felelte nyugodt hangon. - Különben pedig nem is piszkosak! Ma reggel fürdettem meg valamennyit. Ezzel szemben a te bundádra ugyancsak ráférne egy kis kikefélés. Figyelj rám, mondok neked valamit. Eljöhet még az a nap, amikor az oroszlánok betegednek meg. És ha ti most nem segítetek a többi állatnak, megeshet, hogy ti is magatokra maradtok, amikor legnagyobb a baj. Gőgös emberek gyakran járnak így.

- Oroszlánoknak sosem eshet bajuk, legfeljebb ők csinálnak bajt másoknak - felelt az oroszlánok főnöke, és gőgösen felhúzta az orrát. Megfordult és elment. Úgy érezte, hogy nagyon okos volt, és kellően megőrizte méltóságát.

Erre persze a leopárdok is felfedezték magukban a gőgöt, és kijelentették, hogy ők sem segítenek. Mire az antilopok - bár túlságosan szelídek és félénkek voltak ahhoz, hogy a nagyragadozók módján szembeszálljanak a doktorral - a földet kapargatták patáikkal, és félszegen mosolyogtak, de kijelentették, hogy soha életükben nem voltak betegápolók, nem is értenek hozzá.

A szegény doktor majd megőrült aggodalmában. Törte a fejét, honnan teremtsen elő ápolószemélyzetet a sok ezer beteg majomhoz.

Amikor az oroszlánok királya hazaért, felesége, az oroszlánok királynője izgatottan kiáltozva szaladt ki elé a barlangból.

- Az egyik kölyök nem akar enni - mondta a királyné izgatottan -, nem tudom, mit csináljak vele. Tegnap este óta egy falatot nem tudok belédiktálni.

Idegességében sírni kezdett, egész testét rázta a zokogás, mert jó anya volt, ha oroszlán volt is.

A vezér besietett a barlangba, és megnézte a kicsinyeit - két nagyon helyes kis oroszlánkölyök feküdt a földön -, és bizony az egyik igazán rossz színben volt.

A férj ekkor elmesélte feleségének, hogy mit beszélt a doktorral, és hogy milyen büszkengőgösen bánt vele. De az oroszlánkirályné olyan dühös lett, hogy férjét, a királyt majdnem kidobta a barlangból.

- Esküszöm - kiabálta -, hogy nem vagy eszednél! Minden állat erről az emberről beszél, hogy milyen csodálatosan meg tud gyógyítani minden betegséget, hogy milyen kedves és jóindulatú, s hogy ő az egyetlen ember, aki beszél az állatok nyelvén! És most, éppen most, amikor a kicsinyünk beteg, éppen most sérted meg ezt az embert! Te ostoba! Hogy lehettél ilyen goromba a jó doktorhoz? Te, te!...

Haragjában alaposan megráncigálta az oroszlánfőnök sörényét.

- Azonnal eredj vissza ahhoz a fehér emberhez - rivallt rá -, és kérj tőle bocsánatot. Vidd magaddal a többi üresfejű oroszánt is meg azokat az ostoba leopárdokat és antilopokat. És tegyél meg mindent, amit csak kíván a doktor. Talán akkor majd eljön, és megnézi a kölykünket. Most siess! De siess, ha mondom! Igazán nem értem, hogy tehettél ilyet!

Ezzel beszaladt a szomszéd barlangba, ahol egy másik oroszláncsalád lakott, és elbeszélte az egész történetet a szomszédasszonynak.

Az oroszlánok főnöke hát visszaballagott a doktorhoz, és így szólt:

- Éppen errefelé jártam, gondoltam, benézek. Kapott már valami segítséget?

- Nem - felelte a doktor -, nem kaptam, és igazán nagy bajban vagyok.

- Bizony, bizony, manapság nagyon nehéz jó munkaeőt kapni - mondta az oroszlán -, az állatoknak nincs kedvük dolgozni. Bizonyos szempontból nem is lehet tőlük rossz néven venni... Nos, minthogy bajban van, nem bánom, segítek, amennyire tőlem telik, azzal a feltétellel, hogy nem nekem kell ezt a mocskos népséget mosdatni. És azt is megmondtam az összes többi ragadozónak, hogy jöjjenek ide, és vegyék ki részüket a munkából. A leopárdok minden pillanatban itt is lehetnek... Aztán igaz is... most jut eszembe... otthon megbetegedett az egyik kicsinyünk. Nem hiszem, hogy valami jelentősebb dolog, de az asszony - tudja, milyenek az asszonyok - aggódik. Ha éppen arra jár ma este, talán benézhetne egy percre, jó?

A doktor nagyon boldog volt, mert minden oroszlán és leopárd, antilop, zsiráf és zebra és a hegyek, erdők és síkságok minden állata eljött, hogy segítsen neki munkájában. Annyian voltak, hogy már egész csapatokat volt kénytelen elküldeni, és csak a legügyesebbeket tartotta meg.

Ettől kezdve a majmok állapota gyorsan javult. A hét végén a nagy házban a fele ágy már üres volt. A második hét végére az utolsó beteg is meggyógyult.

Ezzel a doktor munkája véget ért. Hanem ekkorára már olyan fáradt volt, hogy hazament, lefeküdt, és három napig aludt egyfolytában, anélkül hogy akár csak a másik oldalára fordult volna.

IX.

A majmok nagytanácsa

Csi-Csi ott állt a doktor ajtajában, hogy senki meg ne zavarja az álmát, amíg magától fel nem ébred. John Dolittle három nap múlva fel is ébredt, és azt mondta a majmoknak, hogy most aztán haza kell mennie Puddlebybe.

Szegények nagyon meglepődtek ettől a hírtől, mert azt hitték, hogy a doktor örökké köztük marad. Éppen ezért még ugyanazon az éjszakán összegyűltek az erdőben valamennyien, hogy megbeszéljék a dolgot.

Felállt a főcsimpánz, és azt kérdezte:

- Miért megy el a jó ember? Nem érzi jól magát itt közöttünk?

De senki sem tudott neki válaszolni.

Aztán felállt a gorillák főnöke, és azt mondta:

- Azt hiszem, valamennyiünknek oda kellene menni hozzá, és meg kellene kérnünk, hogy maradjon. Talán ha új házat építünk neki, és kényelmesebb ágyat csinálunk, hogy jobban aludjék benne, és megígérjük, hogy elegendő szolgamajom áll majd rendelkezésére, akik minden munkát elvégeznek a ház körül, és kellemessé teszik az életét, talán akkor nem akar majd elmenni.

Ekkor Csi-Csi állt fel, és a nagy körben suttogás támadt:

- Pszt! Csend! Csi-Csi, a Nagy Utazó beszélni fog!

És Csi-Csi így beszélt a többi majomhoz:

- Barátaim, attól tartok, hiába kéritek a doktort, hogy maradjon. Pénzzel tartozik Puddlebyben, és azt mondja, hogy ezért kell visszamennie. Meg akarja fizetni az adósságát.

A majmok azt kérdezték:

- Mi az a *pénz*?

És Csi-Csi elmondta nekik, hogy a Fehér Emberek Országában pénz nélkül semmit sem lehet kapni, semmit se lehet csinálni - sőt élni sem lehet pénz nélkül.

Innen is, onnan is csodálkozó hangon kérdezték:

- Még enni-inni sem lehet pénz nélkül, fizetés nélkül?

Csi-Csi a fejét rázta, és elmesélte, hogy még őt is megtanították abban az időben, amikor az olasz verklissel járt, hogy a gyermekektől pénzt kérjen.

A főcsimpánz odafordult az orangutánok vénéhez, és így szólt:

- Kedvenc bátyám, az ember a legfurcsább teremtmény a világon! Ki a csuda akarna ilyen országban élni? Ostoba szokás, mondhatom!

Csi-Csi folytatta:

- Amikor hozzátok indultunk, nem volt egy igazán erős hajónk, amivel átkeljünk a tengeren, és nem volt pénzünk, hogy ennivalót vehessünk az útra. Egy ember kétszersültet adott hitelre, és mi megígértük, hogy megfizetjük, ha visszamegyünk. Bárkát is kölcsönbe kaptunk egy

tengerésztől, de a bárka tönkrement, amikor elértük Afrika partjait. A doktor most azt mondja, hogy vissza kell mennie, hogy a hajósnak másik bárkát szerezzen, mert az az ember szegény, és a hajója volt minden vagyona.

A majmok egy darabig hallgattak, csendben ültek a földön, és erősen gondolkoztak.

Végre felállt a legnagyobbik babun, és így szólt:

- Azt hiszem, nem volna szabad ezt a jó embert addig elengedni az országunkból, amíg nem adtunk neki valami nagyszerű ajándékot, amit magával vihetne, hogy ebből is tudja: hálásak vagyunk neki azért, amit értünk tett.

- Úgy van! Úgy van! Ez az én véleményem is! - rikoltotta egy icipici majmocska egy fa tetején.

- Helyes, helyes! A legnagyobb ajándékot adjuk neki, amit valaha fehér ember kapott!

Most azon kezdtek töprengeni, egymás között tanakodni, hogy mi is legyen ez az ajándék. Az egyik azt mondta:

- Ötven zsák kókuszdió!

A másik:

- Száz fürt banán! Legalább a gyümölcsre nem kell majd pénzt költenie abban az országban, ahol fizetni kell az ételért!

Hanem Csi-Csi figyelmeztette őket, hogy mindezek a holmik túlságosan nehezek ahhoz, hogy messzi útra vihessék, és a fele meg is romlana, mielőtt elfogyasztanák.

- Ha örömet akartok szerezni neki - folytatta -, ajándékozzátok meg egy különleges állattal. Biztosak lehettek abban, hogy jól bánik majd vele. Valami olyan ritkaságszámba menő állatot adjatok neki, ami nincs az állatkertben.

A majmok azt kérdezték:

- Mi az, hogy *állatkert*?

Csi-Csi megmagyarázta, hogy az állatkertek olyan helyek a Fehér Emberek Országában, ahol az állatokat ketrecben tartják, hogy az emberek eljöhessenek, és megnézhessek őket. A majmokat ez a magyarázat megbotránkoztatta, és így suttogtak egymás közt:

- Ezek a fehér emberek olyanok, akár az éretlen kis kölykök: ostobák, és minden mulatságos nekik. Cccc! Állatkertet mond, de börtönt gondol.

Azután megkérdezték Csi-Csit, hogy vajon milyen ritka állatot adhatnának a doktornak, valami olyat, amit a fehér emberek még nem láttak. A selyemmajmok vezére így szólt:

- Láttak már odaát iguanát?

- Igen - felelt Csi-Csi -, van egy a londoni állatkertben.

- Hát okapi van-e? - kérdezte egy másik.

- Van - felelte ennek is Csi-Csi. - Belgiumban, ahová a verklis olasz öt évvel ezelőtt vitt el. Egy nagy városban, Antwerpenben láttam egyet.

- Hát kétfejű huzivoni van-e? - kérdezte valaki.

- Nincs - válaszolt Csi-Csi -, az nincs. Fehér ember még sohasem látott eleven huzivonit. Ez jó ajándék lenne.

X.

A világ legritkább állata

A kétfejű huzivoni ma már kihalt, ami annyit jelent, hogy nincs több belőle életben. De a régi-régi időkben, amikor Dolittle doktor élt, még akadt egypár elrejtve Afrika legsűrűbb őserdeiben. Farkuk nem volt, hanem testük mindkét végén fejet hordtak, és mindegyik fejükön éles, hegyes szarvakat. A huzivoni félénk állat volt, szinte nem is lehetett elfogni. A négerek úgy ejtik fogságba a legtöbb állatot, hogy mögéjük lopóznak olyankor, amikor az állat nem figyel. Ezt azonban nem lehetett megtenni a kétfejűvel, mert akármerről jöttek felé, mindig szembenézett. Különben pedig az állatnak egyszerre mindig csak az egyik feje aludt, a másik pedig ébren volt és figyelt. Ez az oka, hogy soha még huzivonit el nem fogtak, és nem muto-gattak az állatkertben. A legnagyobb vadászok és a legügyesebb állatsereglet-tulajdonosok esztendőket töltöttek az őserdőben, jó meg rossz időben, de hiába. Pedig hát már azokban a rég múlt időkben is ez volt a világ egyetlen kétfejű állata.

Nos hát a majmok elindultak, hogy felhajszoljanak egy huzivonit az erdőben. Sok-sok mérföldet mentek, amikor végre különös lábnyomot fedeztek fel a folyó partján, és ebből tudták, hogy a kétfejű nem lehet messze. Ettől kezdve a víz partján haladtak tovább, és nemsokára megláttak egy helyet, ahol a fű nagyon magas és sűrű volt. Kitalálták, hogy a huzivoni ott rejtőzik.

Most hát valamennyi majom, megfogva egymás kezét, nagy láncot alakított a sűrű fű körül. A kétfejű állat meghallotta, hogy jönnek, és megpróbált kitörni a gyűrűből, de nem tudott. Amikor látta, hogy nem menekülhet, leült és várt, míg megtudja, hogy mit akarnak tőle.

A majmok megkérdezték, nem volna-e kedve elmenni Dolittle doktorral a Fehér Emberek Országába, hogy ott látványosság legyen.

A huzivoni erősen megrázta mind a két fejét, és így felelt:

- Szó sem lehet róla!

Erre megmagyarázták neki, hogy nem fogják sem állatseregletbe, sem állatkerti ketrecbe zárni, csak éppen nézni fogják. Elmondták, hogy a doktor milyen jó ember, csak nincs pénze, az emberek pedig szívesen fizetnek majd neki, hogy kétfejű állatot láthassanak.

A kétfejű makacskodott.

- Nem megyek. Tudjátok, hogy nagyon félénk vagyok, és nem szeretem, ha bámulnak.

Majdnem elsírta magát.

A majmok három napon át próbálták rábeszélni.

A harmadik nap estéjén végre azt mondta, hogy elmegy velük, de először megnézi, hogy miféle ember az a doktor.

Így hát a majmok elindultak visszafelé a huzivonival, és amikor a doktor kis fűházához értek, kopogtak az ajtón.

A kacska, aki éppen csomagolt, kiszólt:

- Szabad!

És Csi-Csi nagy büszkén bevezette a kétfejű állatot, és megmutatta a doktornak.

- Mi az isten csodája ez? - kérdezte John Dolittle, és csodálkozva nézte a különös teremtményt.

- Nahát - kiáltotta a kacsa -, hogy tud ez gondolkodni?

- Nem is olyan, mintha tudna - morogta Dzsip kutya.

- Ez, doktor - felelt a kérdésre Csi-Csi -, a huzivoni, a világ legritkább állata, a világ egyetlen kétféjű állata! Vidd haza magaddal, és megcsináltad a szerencsédet. Mindenki minden pénzt megad majd, csak hogy láthassa.

- De nekem nem kell pénz - mondta a doktor.

- Dehogynem! - szólt közbe Dab-Dab, a kacsa. - Nem emlékszel már, milyen nehezen kapartuk mindig össze a pénzt a mézárósnak? Meg aztán miből veszed meg a hajósnak az új bárkát, amit annyit emlegetsz, ha nincs pénzed?

- Gondoltam, csinállok egyet magam - felelte a doktor.

- Hogy gondolod? - kérdezte Dab-Dab. - Honnan vennéd hozzá a fát meg a szögeket? És miből élünk meg? Szegényebbek leszünk, mint valaha, ha visszakerülünk. Csi-Csinek teljesen igaza van, vidd magaddal ezt a fura jószágot.

- Nos, hiszen van valami abban, amit mondasz - mormogta a doktor -, lenne egy érdekes, újfajta kedvencem. Hanem hát akar-e az izé... hogy is hívják... eljönne velem tengerentúlra?

- Elmegyek! - felelte a huzivoni, aki azonnal látta a doktor arcáról, hogy olyan ember, akiben meg lehet bízni. - Ön olyan jó volt az állatokhoz erre mifelénk, és a majmok azt mondják, hogy én vagyok az egyetlen, aki segítségére lehetek. De ígérje meg, kérem, hogy ha nem szeretek a Fehér Emberek Országában élni, visszaküld a hazámba.

- Természetesen, ez magától értetődik - mondta a doktor. - Hanem... ne vegye rossz néven, hogy kérdezem, ugye rokonságban van a szarvasok családjával?

- Igen - felelt a huzivoni -, és az abesszíniai gazellával meg az ázsiai zergével is, anyai részről. Az apám ükapja pedig az utolsó egyszarvú volt.

- Nagyon érdekes! - kiáltott fel a doktor. Könyvet vett elő a ládából, amelybe Dab-Dab csomagolt, és lapozgatni kezdett benne. - Lássuk, hogy ez a lexikon tud-e róla valamit.

- Úgy látom - szólalt meg Dab-Dab -, hogy csak az egyik száddal beszélsz. A másik fejedet nem tudod ugyanúgy használni?

- Dehogynem - felelt a huzivoni, ezúttal a másik szájával -, de ezt a számat evésre tartom fenn többnyire, így aztán tudok egyszerre enni és beszélni, és mégsem vagyok udvariatlan. A mi családunk mindig sokat adott a jó modorra.

Amikor a csomagolással végeztek, és minden készen volt az utazáshoz, a majmok nagy ünnepélyt rendeztek a doktor tiszteletére. Az őserdő összes állata előjött. Volt mangó és méz és ananász és minden elképzelhető jó étel meg ital.

Amint az evéssel végeztek, felállt a doktor, és így szólt:

- Barátaim, én nem értek ahhoz, hogy ebéd után ügyes, szép, hosszú beszédeket mondjak, mint sok ember; meg különben is sok gyümölcsöt és mézet ettem. De meg akarom nektek mondani, hogy nagyon szomorú vagyok, amiért itt kell hagynom szép országotokat. De vissza kell mennem a Fehér Emberek Országába, ahol dolgom van. Ha majd elmentem, gondolatok mindig arra, hogy ne szálljon légy az ételetekre, és ne aludjatok a földön, amikor az esős időszak következik. Én... izé... izé... remélem, hogy szerencsés lesz jövőendő sorsotok.

A doktor elhallgatott, a majmok pedig összeütögették tenyerüket, és sokáig tapsoltak. És azt mondták egymásnak:

- Legyen örökké emlékezetes a mi fajtánk között, hogy ezen a napon a doktor itt ült velünk a fák alatt, és együtt evett velünk, mert ő a Legnagyobb Élő Ember!

És a Nagy Gorilla, akinek szőrös karjaiban hét ló ereje volt, óriási sziklát görgetett az asztal fejéhez, mondván:

- Ez a kő legyen az örök emlék!

És a kő mai napig is ott áll az őserdő szívében. A majomanyák, ha családjukkal arrafelé járnak, még most is megmutatják gyermekeiknek, és így szólnak az ágak közt:

- Pszt! Ott van, oda nézz! Ott van az a hely, ahol a Jó Fehér Ember ült, és együtt evett velünk a Nagy Betegség Esztendejében.

Amikor az ünnepség véget ért, a doktor és kedvencei elindultak, vissza a tengerpartra. A majmok elkísérték országuk határáig, és vitték a csomagjait.

XI. A fekete herceg

A határfolyónál megálltak, és búcsút vettek egymástól. Ez kissé soká tartott, mert a sok ezer majom mind kezét akart szorítani a doktorral. Ő kezét is fogott sorban valamennyivel. Később, amikor a doktor és állatai továbbindultak, Polinédia így szólt:

- Halkan kell lépnünk és halkan kell beszélünk ezen a vidéken, amíg csak ki nem érünk Jolliginki birodalmából. Ha a király meghall minket, megint elküldi a katonáit, hogy fogjanak el, mert biztosan tudom, hogy még mindig haragszik ránk, amiért becsaptam.

- Csak azt szeretném tudni - töprengett a doktor -, hogy honnan veszünk hajót a hazautazáshoz... Különböztet mit törődöm vele már most? Talán akad is a parton valami gazdátlan bárka, amely éppen jó lesz nekünk.

Egyszer, amikor éppen az erdő egyik nagyon sűrű részén haladtak át, Csi-Csi előrement, hogy kókuszdiót keressen. Mialatt távol volt, a doktor a többi állattal, amelyek nem ismerték olyan jól az őserdő ösvényeit, eltévedt a rengetegben. Ide-oda bolyongtak, de nem lelték meg a tengerpartra vezető utat.

Csi-Csi is rettenetesen megijedt, amikor sehol nem látta a társait. Felmászott a legmagasabb fa legmagasabb ágára, hogy talán meglátja valahol a doktor magas tetejű kalapját; integetett és kiáltozott, minden állatot a nevére szólított, de hiába. Úgy látszott, mintha nyomtalanul eltűntek volna.

Valóban nagyon csúnyán eltévedtek. Messzire eltértek az ösvénytől, és az őserdő annyira áthatolhatatlan volt, bokrok, kúszónövények és fák annyira összesűrűsödtek benne, hogy a doktornak sokszor bizony elő kellett vennie a zsebkését, hogy utat vágjon magának. Nedves, mocsaras környéken is barangoltak, belegabalyodtak a vastag liánokba, tüske szaggatta meg arcukat, ruhájukat, és kétszer majdnem elvesztették az orvosságos táskát is. Úgy látszott, sosem kerülnek ki a bajból.

Végre aztán, hosszas tévelygés után, miközben halálra fáradtak, és rongyossá tépte őket a sok kúszónövény meg tüske, véletlenül éppen a király kertjébe tévedtek be. A király emberei előrontottak, és megfogták őket.

Hanem Polinédia felrepült egy fára - senki sem látta -, és elrejtőzött. A doktort és útítársait egyenesen a király elé vezették.

- Hahaha! - nevetett a király. - Hát mégis megfogtak! Most már nem fogsz megszökni! Vigyétek vissza őket a börtönbe, és tegyetek kettős zárt az ajtóra. Ez a fehér ember élete fogytáig a konyhát fogja sikálni!

Így hát a doktort kedvenceivel együtt átvitték a börtönbe, és meghagyták neki, hogy reggel kezdje el a konyha súrolását.

Valamennyien nagyon szerencsétlenek voltak.

- Borzasztó dolog ez - panaszkodott a doktor. - Okvetlen vissza kell mennem Puddlebybe! Az a szegény tengerész még azt fogja hinni, hogy elloptam a hajóját, ha nem kerülök rövidesen haza... Vajon nem laza ez a deszka?

Megpróbálta az ajtót, de az bizony erősen tartott. Nem láttak semmi reményt a menekülésre. És Göb-Göb megint könnyekre fakadt.

Polinézia egész idő alatt a fán hunyorgott. Egy szót sem szólt, csak hunyorgott. És ez mindig rossz jel Polinéziánál. Valahányszor nem beszélt és hunyorgott, az mindig azt jelentette, hogy valaki bajt csinált, és ő most éppen azon töri a fejét, hogy a dolgokat hogyan lehetne ismét rendbe hozni. Az ilyen rendbe hozás után azok, akik Polinéziának vagy barátainak bajt okoztak, rendszerint nagyon rosszul szokták magukat érezni.

Egyszerre észrevette Csi-Csit, aki a fák ágai között bujkálva, még egyre a doktort és társait kereste. Csi-Csi is meglátta Polinéziát, feljött hozzá a fára, és megkérdezte, hogy mi van a többiekkel.

- A doktort és valamennyi állatot elfogták a király emberei - súgta Polinézia -, és börtönbe csukták őket. Eltévesztettük az utat, és véletlenül éppen a palota kertjébe jutottunk.

- De hát nem tudtad őket vezetni? - kérdezte Csi-Csi, és szidta a papagájt, amiért engedte, hogy a társaság eltévedjen, mialatt ő, Csi-Csi kókuszdiót keresett.

- Az az ostoba malac a hibás - felelte Polinézia. - Minden pillanatban elszaladt, hogy gyömbérgyökeret túrjon ki magának a földből, és alig győztem utánaszaladgálni, visszahozni, így esett, hogy amikor a mocsárhoz értünk, balra fordultam, holott jobbra kellett volna. Pszt! Oda nézz! Jön Bumpo herceg! Idejön a kertbe! Nem szabad, hogy észrevegyen minket. Ne mozdulj, ha kedves az életed!

Csakugyan Bumpo herceg, a király fia jött be a kert kapuján, hóna alatt egy tündérmese-könyvvel.

Lassan jött végig az úton, magában egy szomorú kis dalt dúdolt, és éppen arra a padra ült le, amelyik a rejtőző állatok fája alatt volt. A herceg végigdőlt a kőpadon, és olvasgatni kezdett.

Csi-Csi és Polinézia meg se mukkantak, csak lesték.

Kis idő múlva a királyfi letette a könyvet, és nagyot, mélyet sóhajtott.

- Ó, bárcsak fehér királyfi lehetnék! - szólalt meg álmodozón, és merengve bámult a távolba.

És most megszólalt Polinézia. Olyan vékony hangon beszélt, mint a fiatal lányok:

- Bumpo, lehet, hogy van valaki, aki fehér herceggé tudna téged változtatni.

A királyfi ijedten ugrott fel és körülnézett.

- Mit hallok? - kérdezte. - Úgy érzem, mintha egy tündérke ezüst hangja csendült volna felém az árnyas lombok közül. Különös!

- Nemes herceg - felelte Polinézia, meg se mozdulva, úgyhogy Bumpo nem láthatta -, az igazság szárnyas szavai szállnak szádból. Mert aki hozzád beszél, nem más, mint én, Tripszitinka, a tündérek királynője. Egy rózsabimbóban rejtőzködöm.

- Ó, mondd meg nekem, tündérkirálynő - kiáltotta Bumpo örömeiben tapsolva -, hogy hol az az ember, aki engem fehérre tud változtatni?!

- Az apád börtönében - felelte a papagáj. - Ott van elzárva a világhírű varázsló, Dolittle doktor. Utolérhetetlen mestere a bűbájosságnak és az orvostudománynak, és nagy varázslatokat vitt már végbe. Királyi atyád akaratából mégis hosszú és kínos fogságban senyved. Menj el hozzá, nemes Bumpo, amikor a nap lenyugodott már, és meglátod, a legfehérebb herceg lesz belőled, aki csak valaha szőke szépséget meghódított. Eleget mondtam. Vissza kell mennem Tündérországba. Isten veled!

- Isten veled! - kiáltotta a fekete herceg is. - Ezer köszönet, jószagos Tripszitinka!

Visszaült a székre, mosollyal az arcán, hogy megvárja a napnyugtát.

XII. Varázslat és orvostudomány

Nagyon-nagyon óvatosan, nehogy valaki is meghallja, meglássa, Polinézia lemászott a fa ágai közül, és elrepült a börtönhöz. Göb-Göböt látta meg először. A malac kidugta orrát a rácsok között, és úgy szimatolta a szagokat, amelyek a palota konyhája felől áradtak. Rászólt, hogy keltse fel a doktort, mert beszélni akar vele. Így hát Göb-Göb felkeltette a doktort, aki egy kicsit szundikált.

- Jól figyelj - suttogta a papagáj, amikor John Dolittle arca megjelent a rács mögött. - Az a bolondos Bumpo herceg még ma este idejön, hogy meglátogasson. A te dolgod az, hogy találj valami módot, amivel fehérre változtatod. De előbb egészen határozottan ígértesd meg vele, hogy kinyitja a börtön ajtaját, és szerez neked egy hajót, amivel átkelhetsz a tengeren.

- Ez mind nagyon szép - felelte a doktor -, csak hát nem olyan könnyű a fekete embert fehérre változtatni! Úgy beszélsz róla, mintha egy ruhát kellene befesteni. Jól tudod: megváltoztatja-e a leopárd foltjait vagy az etiópai a színét...

- Ez szent igaz - vágott közbe türelmetlenül a papagáj -, de ezt a feketekávé-herceget mégis muszáj fehérre varázsolnod. Csak gondolkozz, törd a fejed! Van még éppen elég patikaszer a táskádban. A herceg megtesz neked mindent, ha megváltoztatod a színét. Ez az egyetlen lehetőséged arra, hogy kikerülj a börtönből.

- Hm, hát igen... igen... - dörögte a doktor - lehet, hogy igazad van... egy ilyen hóbortos királyfi... Lássuk csak...

Az orvosságos táskában kezdett kotorászni.

- Klóroladat állati pigmenten... vastagon felkenve talán időlegesen cinkfehér...

Bumpo herceg még azon az éjszakán titokban eljött a doktorhoz, és így szólt hozzá:

- Fehér ember, én egy boldogtalan herceg vagyok. Sok évvel ezelőtt elindultam, hogy megkeressem a Csipkerózsikát, akiről egy könyvben olvastam. Addig jártam a világot, míg rátaláltam. Nagyon finoman, nagyon óvatosan megcsókoltam, hogy felébresszem, mert így van leírva a könyvben, hogy ezt kell vele tenni. Igaz is, hogy mindjárt felébredt. De amikor az arcomat meglátta, felkiáltott: „Jaj, hiszen ez az ember fekete!” És elszaladt, és nem akart feleségül jönni hozzám, hanem újra lefeküdt aludni, valahol másutt, így hát én is visszajöttem szomorú szívemmel apám királyságába. Most azt hallom rólad, hogy csodálatos varázsló vagy, és sok, hatalmas erejű italod van. Segítségért jöttem hozzád. Ha fehérre változtatasz, hogy megtalálhassam Csipkerózsikát, neked adom fele királyságomat és azonfelül is mindent, amit csak kívánsz.

- Szegény Bumpo herceg - szólt a doktor, majd aggódalmasan orvosságos táskája felé pillantott. - Mondd csak, nem volna elegendő a boldogságodhoz, ha csak a hajadat változtatnám szőkére?

- Nem - felelt Bumpo -, az nem elégít ki. Fehér herceg akarok lenni!

- Biztosan tudod, hogy nagyon nehéz dolog hercegek színét megváltoztatni - mondta a doktor -, ez egyike a legnehezebb dolgoknak, amit egy varázsló egyáltalán véghezvihet. Ugye, csak azt akarod, hogy az arcod legyen fehér?

- Igen, mert a testemen fénylő páncélt és a kezemen vaskesztyűt fogok hordani, mint minden más fehér herceg. És lóháton fogok járni.

- És muszáj, hogy az egész arcod fehér legyen?

- Muszáj, sőt azt szeretném, ha a szemem kék lenne, de ugye, ezt már nagyon-nagyon nehéz megcsinálni?

- Hát, bizony nagyon-nagyon nehéz - sietett a felelettel a doktor. - Meglátom, hogy mit tehettek érted. Annyi biztos, hogy türelmesnek kell lenned. Tudod, herceg, vannak bizonyos orvosságok, amikkel az ember sohasem mehet egészen biztosra. Lehet, hogy kétszer-háromszor is meg kell majd próbálnom. Erős a bőröd? Igen? Jó. Hát majd gyere vissza, ha már kivilágosodott... Igaz is! Mielőtt akármit tennék, le kell menned a tengerpartra, és elő kell készítened egy hajót élelemmel meg mindennel, hogy átvigyen majd a tengeren. Erről senkinek ne szólj egy szót sem. És ha megtettem, amit kívántál, ki kell, hogy engedj engem és minden állatot a börtönből, ígérd ezt meg nekem. Esküdj Jolliginki koronájára!

A herceg megígérte, megesküdött és elment, hogy a tengerparton előkészítse a hajót.

Amikor visszajött, és azt mondta, hogy minden rendben van, a doktor elküldte Dab-Dabot egy tál vízért. Ebben azután mindenféle orvosságot oldott fel, és ráparancsolt Bumpóra, hogy dugja bele a fejét, jól merítse bele az arcát.

Bumpo bele is merítette, egészen a füléig.

Olyan sokáig tartotta arcát a vízben, hogy a doktor már szörnyen izgatott és ideges lett. Előbb egyik lábára állt, aztán a másikra, majd sorra kézbe vette az összes üveget, amit a keverék összeállításánál használt, és gondosan újra meg újra elolvasta felirataikat. Közben az egész börtönt olyan erős szag töltötte be, mint mikor vastag, barna papír ég.

A herceg végre kiemelte fejét a tálból, és nagyon nagyot, nagyon mélyet sóhajtott. És az összes állat felkiáltott a meglepetéstől.

Mert Bumpo arca olyan fehér volt, mint a hó, és a szeme, amely eddig sárszínű volt, szürkévé változott.

John Dolittle egy kis tükröt nyújtott át neki, hogy nézze meg magát benne. Végre a doktornak meg kellett kérnie őt, hogy ne üssön olyan nagy zajt. Aztán a doktor sebtiben összerakta az orvostáskát, és felszólította a herceget, hogy nyissa ki az ajtót.

Bumpo azt kérte, hogy a tükröt, amely az egyetlen tükör volt egész Jolliginkiben, a doktor adja neki, mert egész nap nézni szeretné magát - de John Dolittle azt felelte, hogy a tükör neki is kell borotválkozáshoz.

Ekkor a herceg nagy csomó rézkulcsot vett elő a zsebéből, és kinyitotta a kettős zárat, John Dolittle pedig összes állatával együtt olyan gyorsan rohant ki az ajtón, le a tengerpartra, ahogy csak a lába bírta. Bumpo ott maradt. Az üres börtön falának támaszkodott, és boldogan mosolygott. Nagy arca úgy ragyogott az örömtől, akár az elefántcsont.

Amikor a doktor a tengerpartra ért, Polinézia és Csi-Csi már várt reá.

- Sajnálom Bumpót - mondta a doktor. - Attól tartok, hogy a szer, amit használtam, nem lesz nagyon tartós. Könnyen lehet, hogy holnap reggel, mire felébred, olyan fekete lesz megint, mint amilyen volt. Ez is az egyik ok, amiért nem hagytam nála a tükröt. Különben... az is lehet, hogy tényleg fehér marad. Ezt a keveréket eddig még sohasem használtam. Az igazat megvallva, magamat is meglepett, hogy ilyen jó eredményt értem el vele. De hát, ugye, nem tehettem egyebet. Nem vállalhattam, hogy hátralevő életemben a király konyháját súroljam. És

milyen piszkos volt az a konyha! Láttam a börtön ablakából. Bizony, bizony... szegény Bumpo.

- Ó, biztosan rájön, hogy csak tréfáltunk vele - mondta a papagáj.

- Nem volt joguk hozzá, hogy becsukjanak - mondta Dab-Dab, haragosan billegetve a farkát -, nem bántottuk őket soha semmivel. Úgy kell neki, ha megint fekete lesz. Remélem, hogy szurokfekete lesz!

- De hát ő nem tehet róla... - felelte a doktor. - Nem ő csukott be minket, hanem az apja. Nem Bumpo hibája volt... Nem tudom, ne menjek-e vissza, és ne kérjek-e tőle bocsánatot... Nem, majd küldök néki cukrot, ha hazaérek Puddlebybe. Meg aztán, ki tudja, hátha valóban fehér marad?

- Csipkerózsikának így sem fog kelleni - jegyezte meg Dab-Dab. - Sokkal csinosabb volt feketén. A bőrszín nem fontos.

- De jó szíve van - mondotta a doktor -, kicsit regényes, de jó. És jó az, aki jót cselekszik; szép az, aki szép tettet visz végbe.

- Nem hiszem, hogy ez a szegény gyerek valaha is találkozott Csipkerózsikával - mondta Dzsip kutya. - Inkább azt tartom valószínűnek, hogy valami farmer kövér feleségét csókolta meg, aki egy almafa alatt hortyogott. Hogyne ijedt volna meg, mikor arra ébredt, hogy egy vadidegen ember nekiront és megcsókolja? Ugyan kit fog legközelebb megcsókolni? Ostobaság!

Ekkor a huzivoni, a fehér egér, Göb-Göb, Dab-Dab, Dzsip és Tu-Tu, a bagoly felszállt a hajóra a doktorral. Hanem Csi-Csi, Polinézia és a krokodil a parton maradt, mert az ő igazi hazájuk Afrika volt, itt születtek, és itt is akartak maradni.

És a doktor, amikor már ott állt a hajón, és áttekintette a mérhetetlen vizet, egyszerre meghökkent. Ekkor ébredt tudatára, hogy nincs velük senki, aki hazavezesse őket Puddlebybe. A tenger rettenetesen nagynak és elhagyatottnak látszott a holdfényben. Arra gondolt, hogy biztosan elvétik az utat, amint a szárazföld eltűnik a láthatárról.

Mialatt ezen gondolkozott, különös, susogó hang támadt magasan felettük, a levegőben. Minden állat abbahagyta a búcsúzást, és figyelni kezdett.

A zaj erősödött. Mintha közeledett volna feléjük. Olyan volt, mint amikor az őszi szél a jegenyefa levelei között fut át, vagy amikor erős eső veri a háztetőt.

Dzsip orrát, farkát az égnek szegezve felkiáltott:

- Madarak! Millió madár! Gyorsan repülnek, ez az egész.

Most már valamennyien felnéztek. És valóban, a hold tányérja előtt, óriási hangyarajként, ezer meg ezer apró madár vonult el. Hamarosan úgy látszott, hogy az egész égbolt megtelik velük. Egyre jöttek, özönlöttek, mind többen és többen. Lassanként elfődték a holdat, az ezüstös égitest fénye nem érkezett le a földre, és olyan sötétség borult a tengerre, mint amikor viharfelhő takarja el a napot.

És egyszerre a sok-sok madár mind leereszkedett. Gyors, csöndes siklórepüléssel szálltak le szinte a víz színére. Az éjszaka a hold fényétől megint kivilágosodott. A madarak még mindig nem adtak hangot. Egyetlen rikoltás vagy csicsérgés sem hallatszott, csak a tollak és szárnyak sustorgása, amint a levegőt kavarták. A madarak elhelyezkedtek. A szárazföldre is jutott belőlük, meg a hajó köteleire is, csak éppen a fákra nem telepedtek rá.

A doktor most észrevette, hogy szárnyuk sötétkék, mellük fehér, lábcskájuk nagyon rövid, és tollal van borítva. Mire mind elhelyezkedett, elült minden zaj, csend, nyugalom volt körül.

- Nem is gondoltam volna, hogy ilyen sokáig voltunk Afrikában. Mire hazaérünk, szinte nyár lesz már. Mert ezek a madarak - hazatérő fecskék. Fecskék, kis barátaim, köszönöm, hogy megvártatok. Ez kedves töletek. Most már nem kell félni, hogy eltévedünk. Húzzátok fel a horgonyt, és feszítsétek ki a vitorlákat.

Amikor a hajó lassan megindult a mozdulatlan vízen, azok, akik visszamaradtak, Csi-Csi, Polinézia és a krokodil, borzasztóan elszomorodtak. Mert életükben soha nem találkoztak senkivel, akit annyira szerettek volna, mint a Puddleby-on-the-Marsh városába való John Dolittle doktort.

És miután újra istenhozzádót mondtak neki, tízszer, százszor egymás után, még mindig ott álltak a sziklákon, keservesen sírva, és addig integettek, amíg csak a hajó el nem tűnt a láthatár ezüstös széle alatt.

XIII. Vörös vitorlák és kék szárnyak

Útjában hazafelé a doktor hajójának el kellett haladnia Barbária partjai mellett. Ez a partvidék a Nagy Sivatagnak a tengerig nyúló része, elhagyott, vad vidék, csupa kő és homok. És itt éltek abban az időben a barbár kalózok.

Ezek a kalózok - nagy csomó rossz ember - rendszeren arra lestek, hogy a hajósok az ő vidékükön hajótörést szenvedjenek. Ha látták, hogy hajó halad el előttük, gyors vitorlásaikkal üldözőbe vették. Ha aztán elfogtak egy hajót a tengeren, minden mozdíthatót elloptak róla, s miután az embereket leparancsolták a fedélzetről, elsüllyesztették a hajót. Ilyenkor hangosan énekelve vitorláztak vissza Barbáriába, és nagyon büszkéek voltak a gonosztetre, amit elkövettek. Az elfogott emberekkel levelet írtak haza barátaikhoz pénzért, és ha a barátok nem küldték el a pénzt, a kalózok beledobálták foglyaikat a tengerbe.

Egy szép, napsütéses délutánon a doktor és Dab-Dab fel és alá jártak a fedélzeten, hogy a tétlenségtől el ne hízzanak. Kellemes, friss szél fűjt, és mindenki boldognak érezte magát. Ekkor az ég alján, ahol a tengerrel összeér, vitorla tűnt fel, vörös vitorla.

- Nem tetszik nekem ez a vitorla - mondta Dab-Dab -, nagyon nem tetszik. Az az érzésem, hogy nem barátságos hajó. Félek, hogy megint bajba keveredünk.

Dzsip, aki mellettük feküdt, és a meleg napon elszunyókált, most morogni kezdett álmában, és meg is szólalt:

- Marhasültet érzek, barna lében.

- Jóságos isten! - kiáltott fel a doktor. - Mi a baja ennek a kutyának? Hát ez még szagol is álmában, nemcsak beszél?

- Hogyne - felelt Dab-Dab -, minden kutya megérzi álmában is a szagokat.

- De hát mit érez? - kérdezte a doktor. - A mi hajónkon nem sül marhahús!

- Nem is azt érzi - mosolygott Dab-Dab. - Az a marhahús biztosan odaát sül, a másik hajón.

- Ne beszélj - csodálkozott a doktor. - Az a hajó legalább tíz mérföldnyire van tőlünk.

- Mégis megérzi - felelte a kacsá. - Ha nem hiszed, kérdezd meg tőle magától.

A kutya most álmában haragosan felmordult, és fogát vicsorította.

- Hu, hu, hu! Rossz emberek szagát érzem! A legrosszabb embereket, akikkel valaha találkoztam! Zavart érzek. Harcot érzek. Hat gonosz csirkefogó harcol egy derék ember ellen! Segíteni akarok! Hu! Hu! Hu!

Hangosan ugatott, és ezzel felébresztette önmagát. Nagyon csodálkozó képet vágott.

- Nézd csak - kiáltott fel Dab-Dab -, az a hajó közelebb jött! Már meg lehet számolni három nagy, vörös vitorláját. Bárkik legyenek is, utánunk jönnek. Ugyan kik lehetnek?

- Gonosz hajósok - morgott Dzsip -, és a hajójuk nagyon gyors. Egészen bizonyos, hogy kalózok.

- Hát akkor nekünk is több vitorlát kell felhúzni - mondta a doktor -, hogy gyorsabban menjünk, és megszabaduljunk tőlük. Dzsip, szaladj csak, és szedd össze az összes vitorlát.

A kutya lerohant a hajó testébe, és egy perc múlva visszatért, magával cipelve minden vitorlát, amit csak odalenn talált.

De még amikor ezeket is mind kifeszítették, hogy jól beléjük kapaszkodják a szél, akkor sem haladt hajójuk megközelítőleg sem olyan gyorsan, mint a kalózkodé, akik egyre közelebb és közelebb értek hozzájuk.

- Vacak egy hajót adott nekünk a herceg - panaszkodott Göb-Göb, a malac. - Azt hiszem, kikereste, hogy melyik a leglassúbb. Éppen annyi reményünk lehetne arra, hogy leveseskanállal nyerjünk egy evezősversenyt, mint hogy ezzel az ócska bárkával ezektől megszabaduljunk. Nézzétek, milyen közel vannak már! Látom a bajuszukat is: hatan vannak. Most mit csinálunk?

Ekkor a doktor azt mondta Dab-Dabnak, hogy repüljön fel, és mondja el a fecskéknek, hogy kalózkod üldözik őket, és kérjen tőlük tanácsot: mitévők legyenek.

Amikor a fecskék ezt meghallották, valamennyien leszálltak a doktor hajójára, és azt tanácsolták neki, hogy gyorsan bontson szét annyi kötelet, amennyit csak tud, vékony szálakra. A köteleket azután kösse a hajó orrára, a másik végét pedig a fecskék lábára. Amikor ez megtörtént, a fecskék újra felrepültek, és sebesen magukkal húzták a hajót.

És bár a fecske nem nagyon erős madár, amikor egymagában van, ha sokan verődnek össze, egészen más a helyzet. A doktor hajójához legalább ezer, de még több vékony zsinór volt kötve, és minden egyes zsinórt kétezer fecske húzott, a leggyorsabb repülők.

Egy perc múlva a doktor érezte, hogy nagyon gyorsan mennek. Olyan gyorsan szelték a hullámokat, hogy a kalapját két kézzel kellett fognia, különben a szél elvitte volna a fejéről. A hajó szinte repült a vízen, és a víz sustorgott és forrt a nagy sebességtől.

A hajón pedig az állatok táncolni és nevetni kezdtek örömükben a süvítő szélben, mert amint visszanéztek a kalózkod a hajójára, látták, hogy az egyre kisebb lesz, nem pedig - mint az előbb - egyre nagyobb meg nagyobb. A vörös vitorlákat messze-messze maguk mögött hagyták.

XIV.

A patkányok figyelmeztetik a doktort

Nagy hajót vontatni a tengeren kemény munka. Két vagy három óra múlva a fecskék elfáradtak és kifulladásra kerültek.

Követet küldtek a doktorhoz, hogy meg kell pihenniük; a hajót majd bevontatják egy közeli sziget öblébe, és ott elrejtik, amíg ők maguk újra erőre kapnak.

A doktor hamarosan meg is látta az említett szigetet. Szép nagy, zöld hegy emelkedett a közepén.

A hajó beúszott az öblbe, ahol a nyílt tengerről nem láthatták, és a doktor azt mondta, hogy partra száll vizet keresni, mert az ivóvizük teljesen elfogyott. Az állatoknak pedig azt tanácsolta, hogy nyújtsák ki elgémberedett tagjaikat a gyepen.

Amikor éppen ki akartak szállni a hajóból, a doktor észrevette, hogy az alsó helyiségekből nagy sereg patkány bújik elő, és azok is elhagyják a hajót. Dzsip utánuk ugrott, mert a patkányvadászat mindig kedvenc időtöltése volt, de a doktor rászólt, hogy álljon meg.

És most egy nagy, fekete patkány, akin látszott, hogy szeretne valamit mondani a doktornak, óvatosan közeledett felé a korlát mellett, miközben a szeme sarkából állandóan a kutyát figyelte. A patkány idegesen kettőt-hármat köhintett, megpödörte a bajuszát, megtörölte a száját, és így szólt:

- Hm, hm... izé... biztosan tudja, doktor úr, hogy minden hajón vannak patkányok.

- Tudom - felelte a doktor.

- És biztosan azt is hallotta, hogy a patkányok otthagynak a süllyedő hajót.

- Igen - mondta a doktor -, ezt már mesélték nekem.

- Az emberek - folytatta a patkány - ezt mindig lenéző mosollyal szokták emlegetni, mintha bizony valami szégyellnivaló volna azon. De ön nem hibáztat minket érte? Hiszen ha jól meggondoljuk, ugyan ki maradna egy süllyedő hajón, ha idejében el tud menekülni?

- Természetes - felelte a doktor -, egészen természetes, és én is egészen jól megértem a ti álláspontotokat. Van még valami, amit mondani akartál?

- Igen - mondta a patkány -, azért jöttem, hogy megmondjam, mi most elhagyjuk ezt a hajót. De figyelmeztetni akartuk, mielőtt végleg elmegyünk: ez a hajó nagyon gyenge alkotmány. Nem biztonságos. Az oldala nem eléggé erős, korhadt a bordázata. Holnap napnyugta előtt el fog süllyedni. Leszáll a tenger fenekére.

- De hát honnan tudod? - kérdezte a doktor.

- Mi az ilyet mindig tudjuk - felelte a patkány. - A farkunk hegyében jelentkezik valami bizsergető érzés, mint amikor az ember lába elzsibbad. Ma reggel hat órákor, amikor éppen reggeliztem, a farkam egyszerre elkezdett bizseregni. Első pillanatban azt hittem, hogy a régi reumám jelentkezik megint. Elmentem hát, és megkérdeztem a nénikémet, hogy ő is érzi-e - biztosan ismeri a nagynénémet, doktor úr, az a hosszú sovány patkány, aki a múlt tavasszal sárgaságba esett, és magához járt kezelésre Puddlebybe -, hát ő is érezte. Mondta, hogy a farka hegye nagyon bizsereg. Akkor aztán biztosan tudtuk, hogy nem telik bele két nap, és a hajó el fog süllyedni. El is határoztuk valamennyien, hogy itthagyjuk, amint eléggé közel kerülünk a

szárazföldre. Rossz hajó ez, doktor. Ne is utazzanak rajta tovább, mert biztos, hogy mindnyájan a vízbe vesznek. Ajánlom magam. Mi most valami jó helyet keresünk magunknak a szigeten.

- Isten veled - mondta a doktor -, nagyon szépen köszönöm, hogy szóltál. Nagyon-nagyon kedves és figyelmes tőled. Add át üdvözlömet a nagynénédnek. Hogyne emlékeznék rá. Dzsip! Hagyd békében a patkányt! Ide gyere! Feküdj le azonnal!

Ezután a doktor és a hajó egész népe kiszállt a szigetre. Valamennyien kannákat és edényeket vittek, vizet kerestek, mialatt a fecskék kipihenték magukat.

- Vajon mi lehet ennek a szigetnek a neve? - kérdezte a doktor. - Nagyon szép hely. És mennyi madár!

Lassan másztak felfelé a hegyoldalon.

- Hát hiszen ezek a Kanári-szigetek! - kiáltott fel Dab-Dab. - Nem hallod a kanárimadarak énekét?

A doktor megállt és fülelt.

- Igazad van! - kiáltott fel. - Persze! Milyen ostoba is vagyok, hogy nem találtam ki magamtól! Vajon ezek a kanárimadarak meg tudják-e mondani, hogy merre találunk vizet?

A madarak, akik már átutazó barátaiktól sok szépet és jót hallottak a híres Dolittle doktorról, azonnal eljöttek, és elvezették egy hűvös, tiszta forráshoz, ahol a kanárik fürödni szoktak - és megmutogatták neki a gyönyörűséges mezőket, amiken a madáreledel terem, meg minden egyéb látnivalót.

Különösen a huzivoni volt nagyon boldog, hogy partra szálltak, mert a friss, zöld fűvet sokkal jobban szerette annál az aszalt almánál, amit a hajón kellett ennie. Göb-Göb valósággal nyöszörgött a gyönyörűségtől, amikor egy egész völgyet talált tele vadcukornáddal.

Valamivel később, amikor már mind jóllakottan a hátukon feküdtek a szép, zöld fűben, a kanárimadarak pedig gyönyörűen énekeltek nekik, két fecske repült ijedten hozzájuk. Földültek és izgatottak voltak.

- Doktor - kiáltották -, a kalózok betörték az öbölbe, és elfoglalták a hajóját! Most a hajón vannak mind az utolsó szálig, és keresik, hogy mit lophatnának el. A saját hajójukat őrizetlenül hagyták. Nincs rajta egy lélek sem. Ha siet, és most rögtön leszalad a partra, feljuthat a kalózhajóra. Gyors hajó, azzal megmenekülhet. De sietnie kell!

- Kitűnő ötlet - örvendezett a doktor -, nagyszerű gondolat!

Összegyűjtötte az állatait, elbúcsúzott a kanáriktól, és lerohant a tengerpartra.

Amikor odaértek, látták, hogy a vörös vitorlás kalózhajó ott áll az öbölben, és - mint a fecskék is jelentették - nincs rajta senki. Minden kalóz a doktor hajóján volt, és zsákmány után kutatott.

Így hát John Dolittle megparancsolta állatainak, hogy halkán járjanak, és valamennyien felpóztak a kalózhajóra.

XV. Barbária Sárkánya

Minden jól ment volna, ha a malac nem szerez náthát, mialatt a völgyben a nedves vadcsukornádat ette. Így azonban az történt, hogy miután a horgonyt egyetlen hang nélkül felhúzták, és a hajót nagyon-nagyon óvatosan az öböl kijárata felé irányították, Göb-Göb olyan harsányat tüsszentett, hogy a kalózok ijedten felszaladtak a másik hajó fedélzetére megnézni, hogy mi volt az a zaj.

Persze rögtön meglátták, hogy a doktor szökik az ő hajójukkal. Azonnal az öböl kijáratához vitorláztak, és a másik hajóval úgy álltak keresztbe, hogy a doktor nem juthatott ki a nyílt tengerre.

Akkor ezeknek a rossz embereknek a vezére, Ben Ali, aki Sárkánynak nevezte magát, öklét rázta a doktor felé, és így kiáltott hozzá a vízen át:

- Ha-ha! Megfogtalak, kedves barátocskám! El akartál szökni a saját hajómon, mi? De nem vagy te ahhoz elég jó tengerész, hogy ki tudjad játszani Ben Alit, Barbária Sárkányát! Add ide a kacsát meg a malacodat! Ma este sertéskarajt meg kacsapecsenyét vacsorázunk. És addig ugyan haza nem engedlek, míg a hozzátartozóiddal nem küldesz váltságdíjul egy láda aranyat.

Szegény Göb-Göb a kalóz szavaira sírni kezdett, Dab-Dab pedig már a szárnyait próbálgatta, hogy megmentse életét. De a bagoly, Tu-Tu odasúgta a doktornak:

- Csak tartsd szóval, doktor! Légy kedves hozzá! A régi hajónk rövidesen úgyis elsüllyed. A patkányok megmondták. Holnapra, még be sem esteledik, és ők már a tenger fenekén lesznek. Csak légy hozzájuk kedves mindaddig, amíg a hajó el nem süllyed alattuk. Tartsd szóval őket!

- Micsoda? Holnap estig tartsam szóval őket? - szörnyedt el a doktor. - No jó, megpróbálom... De miről beszéljek velük?

- Ugyan, csak hadd jöjjenek - mordult fel Dzsip -, csak megverekszünk egypár nyomorult kalózzal! Hatan vannak csak! Szeretném ugyanis elmesélni a szomszédban annak a szép kis pulinak, ha majd hazaértünk, hogy igazi kalózba haraptam. Csak hadd jöjjenek! Megverekszünk velük!

- De azoknak kardjuk meg pisztolyuk is van - mondta a doktor -, nem bírunk velük. Különben is az erőszakot nem szeretem. Beszélgetni fogunk. Ide figyelj, Ben Ali...

De mielőtt a doktor folytathatta volna, a kalózok mind közelebbre irányították a hajójukat, és nevetgélve mondogatták egymásnak:

- Ki fogja meg elsőnek a malacot?

Szegény Göb-Göb halálra rémült. A huzivoni az árbochoz fenve élesíteni kezdte szarvait a verekezéshez. Dzsip pedig a levegőben ugrálva, hatalmas csaholás közben, kutyanyelven rettenetes szidalmakkal árasztotta el Ben Alit.

Hanem egyszerre úgy látszott, hogy valami nincs rendben a kalózoknál. Már nem tréfálkoztak és nem kiabáltak. Nyugtalanul néztek egymásra, valami bajt szimatoltak.

Aztán Ben Ali, lábai alá pillantva, elordította magát:

- Ezer mennykő és villám! Ez a hajó süllyed, emberek!

Most már a többi kalóz is a vízbe nézett, és megállapította, hogy a hajó tényleg egyre mélyebbre és mélyebbre merül. Egyik kalóz odakiáltotta Ben Alinak:

- Mégsem lehet, hiszen nem láttuk, hogy a patkányok menekültek volna!

És Dzsip átugatott a másik hajóról:

- Nagy mamlaszok, hogy szöknének? Nincs ott már egy fia patkány sem! Elinaltak már vagy két órája! „Haha!” Most mi fogunk meg titeket, „kedves barátocskáim”!

Csakhogy persze a kalózok nem értették a szavát.

A hajó orra hamarosan süllyedni kezdett, s mind mélyebbre merült, szinte úgy látszott, mintha az öreg alkotmány a fejére akarna állni. A kalózok kénytelenek voltak kötelekbe, deszkákba, mindenbe belekapaszkodni, hogy le ne csússzanak a ferde fedélzetről. A tenger üvöltve tört be minden ajtón és ablakon, míg nem az egész hajó rettenetes gurgulázó hangokat hallatva, alámerült a tenger fenekére. A hat gonosz kalóz pedig ott evickélt az öböl mély vizének felszínén.

Egyik-másik megpróbált a part felé úszni, mások viszont arra a hajóra akartak felkapaszkodni, amelyiken a doktor volt. Csakhogy Dzsip az orruk felé kapkodott, úgyhogy nem mertek a hajó oldalán felkapaszkodni.

Egyszerre valamennyien kétségbeesetten elordították magukat:

- Cápák! Cápák! Az isten szerelmére, engedjete fel a hajóra, mielőtt megesznek! Segítség! Segítség! Cápák!

A doktor csak most vette észre, hogy az öböl túlsó sarkából hatalmas halak úsznak nagyon gyorsan a vízben vergődő emberek felé.

Az egyik ilyen hatalmas hal a hajó közelébe úszott, kidugta orrát a vízből, és megszólalt:

- John Dolittle, az állatok híres orvosa?

- Igen, így hívnak - felelte a doktor.

- Nos - kezdte beszédét a cápa -, ismerjük ezeket a kalózokat. Nyomorult, elvetemedett gaz-emberek, különösen Ben Ali. Ha kellemetlenkednének, szívesen felfaljuk őket a kedvéért, akkor aztán nem lesz velük több baja.

- Köszönöm - felelt a doktor -, ez igazán nagyon kedves figyelem. De nem hiszem, hogy szükség lesz arra, hogy megegyétek őket. Éppen csak annyit tegyetek, hogy egyiket se engedjétek ki a partra addig, amíg én nem mondom. Hadd úszkáljanak. Ben Alit pedig irányítsátok ide, hadd beszéljek vele.

A cápa elúszott, és odahajtotta Ben Alit a doktor elé.

- Ide hallgass, Ben Ali - szólalt meg a doktor, áthajolva a hajó korlátján. - Nagyon rossz ember voltál világéletemben. Úgy tudom, sok embert megöltél. Ezek a kedves cápák felajánlották, hogy megesznek, s bizony jó lenne, ha a tengerek megszabadulnának tőletek. De ha szentül megígéred, hogy megteszed, amit mondok, életben maradhattok.

- Mit kell hát tennem? - kérdezte a kalóz, és bizalmatlanul pillantott a hatalmas cápára, amely kíváncsi érdeklődéssel szagolgatta a fél lábát a víz alatt.

- Nem szabad többé embert ölnöd - felelte a doktor -, nem szabad többé lopnod, nem szabad többé hajót elsüllyesztened. Abba kell hagynod az egész kalózmesterséget.

- Hát akkor mit csináljak? - kérdezte Ben Ali. - Miből éljek?

- Te és az összes embered itt fogtok lakni ezen a szigeten, és madáreledelt fogtok termelni a kanárik számára - hangzott a doktor válasza. - Ez lesz a dolgotok.

Barbária Sárkánya elsápadt dühében.

- Madáreledelt termelni? - nyögte undorral. - Nem lehetnék inkább hajós? Matróz?

- Nem - felelte a doktor -, ezt nem lehet. Éppen elég sokáig voltál hajós, és ez alatt az idő alatt éppen elég szép hajót és becsületes, derék legényt küldtél a tenger mélységes fenekére. Életed hátralevő részén békés földművelő leszel. Ne habozz a válasszal: a cápa már türelmetlen. Dönts és felelj!

- Ezer villám és mennydörgés - kiáltott a kalóz -, madáreledelt!

Lenézett a vízbe, és látta, hogy a hatalmas hal most a másik lábát szagolgatja.

- Hát rendben van - mondta szomorúan. - Farmerek leszünk.

- És jegyezd meg - mondta még a doktor -, hogyha nem tartod meg az ígéretedet, ha újra gyilkolni és rabolni fogtok, én megtudom, mert a kanárik eljönnek, és elmesélik nekem. Biztos lehetsz abban, hogy akkor találok rá módot, hogy megbüntesselek. Mert ha nem is tudok olyan ügyesen vezetni egy vitorlás hajót, mint te, mindaddig, amíg a halak, a madarak és az állatok a barátaim, nem kell megijednem semmiféle kalózvezértől, még akkor sem, ha Barbária Sárkányának nevezi magát. Most menj, légy jó farmer, és élj békében!

John Dolittle odafordult a hatalmas cápához, intett a kezével, és így szólt:

- Minden rendben van. Engedjétek őket partra úszni.

XVI. Tu-tu, a fülelő

Még egyszer megköszönték a cápáknak barátságos segítségüket, aztán a doktor és állatai elindultak hazafelé a három vörös vitorlával felszerelt, gyors járatú hajón. Amikor kiértek a nyílt tengerre, az állatok lementek a hajó belsejébe, hogy megnézzék, milyen is az új otthonuk, a doktor pedig a fedélzeten a korlátnak támaszkodott, pipázott, és nézte, hogyan tűnnek el a Kanári-szigetek az est kék homályában.

Amint így állt, és azon tűnődött, mit is csinálnak most a majmok, és milyen állapotban találja majd a kertjét, mire hazaérkezik Puddlebybe, egyszerre Dab-Dab kacszózott fel a lépcsőn mosolyogva és jó hírekkel tele.

- Doktor - kiáltotta vidáman -, ez a kalózhajó valami csodaszép! Az ágynemű rózsaszín selyem, százszámra hevernek a pompás, puha párnák, a padlón vastag, süppedő szőnyegek, az edény csupa ezüstnemű, és az éléskamra tele van mindenféle finom enni- meg innivalóval. Ilyet még életemben nem láttál, olyan, mint egy csemegésbolt! Képzeld, ezek a csirkefogók csak szardíniából ötfélét tartottak raktáron!... Igen, aztán egy kis szoba is van lenn, az ajtaja be van zárva. Valamennyien majd meghalunk a kíváncsiságtól, hogy megtudjuk, mi lehet benne. Dzsip azt mondja, hogy a kalózok biztosan ott tartották a kincseket. Gyere le, hátha te ki tudod nyitni.

A doktor lement hát a hajó belsejébe, és látta, hogy csakugyan nagyon szép a hajó. Az állatait egy kis ajtó köré gyülekezve találta. Egyszerre beszéltek és találgatták, hogy mi lehet az ajtó mögött. A doktor megforgatta a kilincset, de az nem akart engedni. Akkor valamennyien nekiálltak, hogy megkeressék a kulcsot. Benéztek a gyékények meg a szőnyegek alá, átkutattak minden szekrényt, minden fiókot, még az ebédlő nagy faliszekrényeit is.

Eközben persze egy egész sereg új és csodálatos dolgot fedeztek fel. Biztos, hogy a kalózok ezeket más hajókról lopták. Kasmírsálak, olyan vékonyak, mint a pókháló, aranyvirágokkal kihímézve, legfinomabb jamaicai dohánnyal teli ládák, faragott elefántcsont dobozokban orosztea, egy öreg hegedű, amelyiknek a hátára kép volt festve. Egészen jó állapotban volt, csak az egyik húrja pattant el. Korallból és borostyánból faragott sakkjátékot is találtak, meg egy sétatotot, amelynek belsejében tör volt elrejtve, meg hat, ezüsből vert, türkizzel díszített boroskupát, meg egy gyönyörű, nagy gyöngyház cukortartót - de az egész hajón nem találták meg a kis ajtó kulcsát.

Visszamentek hát az ajtóhoz, és Dzsip benézett a kulcslyukon. Csakhogy a lyukat belülről elfedte valami, nem látott semmit.

Mialatt így álldogáltak és tűnődtek, megszólalt Tu-Tu, a bagoly:

- Pszt! Hallgassatok! Azt hiszem, van benn valaki!

Egy percig hallgatóztak, aztán a doktor megszólalt:

- Tévedsz, Tu-Tu, én nem hallok semmit.

- Márpedig én egészen biztos vagyok benne - mondta a bagoly. - Pszt! Most megint! Ezt sem hallottátok?

- Én nem - felelte a doktor. - Mit hallottál?

- Valaki a zsebébe dugta a kezét!

- De hiszen ez aligha okoz zajt - vélte a doktor. - Innen kintről ezt nem hallhattad.

- Bocsánatot kérek - méltatlankodott Tu-Tu -, de én hallottam. Mondom, hogy van valaki az ajtó túlsó oldalán, aki éppen zsebre dugta a kezét. Minden okoz valami kis zajt, csak az a kérdés, hogy kinek a füle elég éles ahhoz, hogy meg is hallja. A denevérek meghallják, ha a vakond föld alatti folyosóin sétál, és dicsekednek, hogy jó a fülük. Mi, baglyok megmondjuk, ha csak a fél fülünket használjuk is, egy kiscica színét abból, ahogy a sötétben hunyorgat.

- Igazán meglepő - mondta a doktor. - Ez nagyon érdekes. Hát akkor csak hallgatózzál, és mondd meg, hogy mit hallasz.

- Nem vagyok még egészen biztos a dolgomban - felelte Tu-Tu -, azt sem tudom, hogy férfi-e. Lehet, hogy nő. Emeljetek fel, hogy a kulcslyuknál hallgatózhassak, akkor hamarosan megmondom.

A doktor felemelte Tu-Tut, és a zárhoz tartotta. A bagoly egy perc múlva megszólalt:

- Most az arcát dörzsöli meg a bal kezével. A kéz is kicsi, az arc is. Lehet, hogy nő. Most pedig a haját simítja földre a homlokából... Mégis férfi!

- Miért? Ezt nők is meg szokták tenni!

- Igen, de akkor a hosszú, finom szálú hajuk egészen más hangot ad!... Pszt! Fogjátok be annak a malacnak a száját! Egy pillanatra tartsátok vissza valamennyien a lélegzeteteket! Ez nagyon nehéz feladat, és ez az átkozott ajtó nagyon vastag. Pszt! Mindenki legyen csendben, hunyjátok be a szemeteket, és ne vegyetek lélegzetet!

Tu-Tu lehajtotta fejét, és hosszan, figyelmesen hallgatózott. Végre aztán felpillantott a doktorra, és így szólt:

- Ez az ember odabenn boldogtalan. Könnyezik. Vigyáz, hogy ne szipogjon és ne zokogjon, mert annak a hangjáról idekinn kitalálnák, hogy sír. De egészen tisztán hallottam, amint egy könnycsepp a ruhájára esett.

- Honnan tudod, hogy nem a mennyezetről esett rá egy csepp víz? - kérdezte Göb-Göb.

- Nahát, hogy lehet valaki ilyen buta! Hiszen az a csepp víz, amely a mennyezetről esik le, legalább tízszer akkora zajt csapott volna!

- Nos - mondta a doktor -, ha az a szegény fickó odabenn szerencsétlen, akkor segítenünk kell rajta. Kerítsetek nekem valahonnan egy fejszét. Betöröm az ajtót.

XVII. Az óceán hírvivői

Fejszét hamarosan találtak, és a doktor akkora rést vágott az ajtóba, hogy be lehetett mászni rajta. Először semmit se látott, olyan sötét volt odabenn. Erre gyufát gyújtott. A szoba nagyon kicsi volt, ablaktalan és alacsony. Egész berendezése egyetlen szék volt. A falak mellett nagy hordók álltak. Erős borszag terjengett. És a kis szoba közepén, a földön, egy nyolcéves kisfiú ült, és keservesen sírt.

- Fogadjunk, hogy ez volt a kalózok borpincéje - mondta Dzsip suttogva.

- Az hát - felelte Göb-Göb. - Én már a szagtól is szinte berúgok!

A kisfiú először nagyon megijedt, amikor látta, hogy egy férfi áll előtte, és a betört ajtón annyi mindenféle állat néz be, de amikor a gyufa fellobbanó fényénél meglátta John Dolittle arcát, abbahagyta a sírást, és felállt.

- Ti ugye nem vagytok kalózok? - kérdezte.

És amikor a doktor hátravetette a fejét, és hangosan, hosszan felkacagott, a kisfiú is elmosolyodott, közelebb jött, és megfogta a doktor kezét.

- Úgy nevetsz, mint egy jó barát, nem mint egy kalóz. Meg tudod mondani azt is, hogy merre van a nagybátyám?

- Attól tartok, hogy nem tudom - felelte a doktor.

- Mikor láttad utoljára?

- Tegnapelőtt - mondta a kisfiú. - Halászni voltunk a bátyám vitorlásán, amikor a kalózok elfogtak. Elsüllyesztették a csónakot, és mindkettőnket felhoztak ide a hajóra. Rá akarták venni a bácsikámat, hogy legyen kalóz, mert nagyon jól ért a hajózáshoz. De ő azt felelte, hogy nem áll közéjük, mert embereket ölni és rabolni nem becsületes halászembernek való mesterség. Erre a kalózok vezetője, Ben Ali nagyon mérges lett, és fogát vicsorgatva azt mondta, hogy a tengerbe dobják a bátyámat, ha nem teszi meg, amit parancsolnak neki. Engem leküldtek a lépcsőn, és letről hallottam, hogy fenn dulakodnak. Amikor megint megengedték, hogy feljöjjek, a bátyámat nem láttam sehol. Megkérdeztem a kalózokat, hogy hol van, de nem akartak felelni. Nagyon félek, hogy tényleg beledobták a tengerbe.

A kisfiú újra sírni kezdett.

- Ugyan, ugyan, várj egy percig - mondta a doktor -, ne sírj. Menjünk le, és igrük meg a teáinkat. Majd aztán megbeszéljük a dolgot. Lehet, hogy a bátyád biztonságban van. Ugye nincs róla biztos tudomásod, hogy a tengerbe fulladt? Nem? Ez is valami! Talán megtaláljuk. De először menjünk teázni. Eperdzsem lesz hozzá. Aztán majd meglátjuk, mit tehetünk.

Az állatok ott álltak körülöttük, és nagy érdeklődéssel figyeltek. Amikor lementek a hajó ebédlőjébe, és megteáztak, Dab-Dab odalopózott a doktor széke mögé, és a fülébe suttogta:

- Kérdezd meg a delfineket, hogy megfulladt-e a kisfiú bátyja, ők biztosan tudják.

- Igazad van - felelte a doktor, és még egy darab dzsemes kenyeret vett magának.

- Miért csettintgatsz olyan furcsán a nyelveddel? - kérdezte a kisfiú.

- Ó, csak kacsanyelven mondtam pár szót - magyarázta a doktor. - Ez Dab-Dab, egyik kedvencem.

- Sohasem tudtam, hogy a kacsák is beszélnek - mondta a fiú. - És a többi állat is mind a kedvenced? És mi az a furcsa állat? Két feje van?

- Pszt - figyelmeztette a doktor -, beszélj halkán! Ez a huzivoni. Észre ne vegye, hogy róla beszélünk, mert szörnyű zavarba jön. Inkább azt meséld el, hogyan zártak be a kalózok abba a kis szobába.

- A kalózok bezártak, valahányszor más hajóra mentek rabolni. Amikor hallottam, hogy valaki belevág az ajtóba, nem tudtam elképzelni, hogy ki lehet. Nagyon boldog voltam, amikor láttam, hogy te vagy az, doktor bácsi. Mondd, gondolod, hogy meg tudod találni a bátyámat?

- Legalábbis megpróbáljuk - válaszolt a doktor -, és mindent meg fogunk tenni, ami csak tőlünk telik. Milyen külsejű ember a bátyád?

- Vörös a haja - magyarázta a fiú -, nagyon vörös, és a karjára horgony van tetoválva. Erős ember volt, kedves nagybácsi, és a legjobb hajós az Atlanti-óceán déli felén. *Merész Marcsá*-nak hívták a hajóját. Fedett kutter volt.

- Mi az, hogy fedett kutter? - kérdezte Dzsiptől suttogva Göb-Göb.

- Pszt! Ez annak a hajófajtának a neve, amin a fiú bácsikája járt - felelte a kutya. - De maradj veszteg, légy szíves!

- Ó - mondta csalódottan a malac -, csak az?! Azt hittem a neve után, hogy valami innivaló.

A doktor most otthagyta a fiút, hadd játsszék az állatokkal, ő maga pedig felment a fedélzetre, hogy delfinek után nézzon.

Rövidesen egy egész delfiniskola ugrándozott, táncolt arrafelé a hullámokon. Éppen úton voltak Brazíliába.

Amikor látták, hogy a doktor kihajol hajója korlátján, odajöttek, hogy üdvözlőljék.

A doktor megkérdezte, hogy nem tudnak-e valamit egy vörös hajú emberről, akinek horgony van a karjára tetoválva.

- Csak nem a *Merész Marcsa* gazdáját gondolod? - kérdezték a delfinek.

- De igen, őt - felelte a doktor. - A tengerbe fulladt?

- A hajója elsüllyedt, mert láttuk a tenger fenekén. De az ember nem volt benne, megnéztük.

- A kis öccse itt van velem a hajón. Nagyon fél, hogy a kalózok a tengerbe dobták a bácsikáját. Talán megteszitek nekem azt a szívességet, hogy utánanézzetek: vízbe fúlt-e vagy sem?

- Ó, ha elpusztult volna, mi már tudnánk! - felelték a delfinek. - Hallottuk volna a mély tengerben élő kagylócsigáktól. Mi tőlük értesülünk minden újságról, ami a tengerben történik, azért is hívnak minket a cethalak az óceán hírvivőinek. Mondd meg a kisfiúnak, hogy bár sajnos nem tudjuk, hol van a bácsikája, de azt biztos, hogy a tengerbe nem fulladt.

A doktor leszaladt a lépcsőn, és a kisfiú a hír hallatán tapsolt örömeiben. A huzivoni hátára vette a gyereket, és körüllovagoltatta az ebédlőben, mialatt a többi állat, fedőkön dobolva kanállal, csatlakozott hozzájuk. Díszmenetet játszottak.

XVIII. Szagok

- Meg kell találnunk a bátyádat - mondta a doktor -, hiszen biztosan tudjuk, hogy nem fulladt a tengerbe.

Dab-Dab megint suttogott valamit a doktornak.

- Kérd meg a sasokat, hogy nézzenek körül. Nincs élőlény, amelyiknek élesebb szeme volna, mint a sasnak. Mérföld magasan lebeg az égben, és meglátja a földön kúszó hernyót. Kérdezd meg a sasokat.

A doktor elküldött hát egy fecskét, hogy keresse meg a sasokat.

Egy óra múlva a kis madár hat különböző fajta sassal tért vissza. Volt ott fekete sas meg kopasz, sas meg halászsas meg saskeselyű meg fehér farkú tengeri sas. Mindegyik legalább kétszer akkora volt, mint a kisfiú. Ott álltak a hajó farában, mint gömbölyű vállú katonák, egy sorban, komolyan, csöndesen és mereven; csak nagy, égő fekete szemük villogott.

Göb-Göb meg is ijedt tőlük, és elbújt egy hordó mögé. Úgy érezte, hogy azok a rettenetes szemek csak őt nézik. Belepillantanak a veséjébe, és mindjárt, jaj, mindjárt elárulják, hogy ő elcsent valamit az éléskamrából.

A doktor így szólt a sasokhoz:

- Elveszett egy ember, vörös hajú halász, a karjára horgony van tetoválva. Volnátok olyan szívesek megkeresni? Ennek a kisfiúnak a bácsikája.

A sasok nem beszélnek sokat. Most is csak annyit mondtak rekedt hangjukon:

- Nyugodt lehet, John Dolittle, a kedvéért mindent megteszünk, ami tőlünk telik.

Elrepültek, és Göb-Göb is kibújt a hordó mögül. A sasok egyre magasabbra szálltak, még magasabbra, és még annál is magasabbra. Abban a pillanatban, amikor a doktor már szinte elvesztette őket szem elől, szétváltak, és valamennyien más-más irányban indultak el - északra, délre, keletre, nyugatra, mint apró szürke pontok a végtelen kék égen.

- Ó, ó, ó - ámuldozott Göb-Göb -, milyen magasan vannak! Csodálom, hogy nem égetik meg a tollaikat, olyan közel a naphoz!

A sasok sokáig voltak távol. Mire visszajöttek, szinte beesteledett.

És a sasok így szóltak a doktorhoz:

- Átkutattuk az összes tengert és az összes szárazföldet, az összes szigetet, városokat és falvakat a földnek ezen a felén. Nem találtuk meg, akit kerestünk. Gibraltár főutcáján, a pék boltja előtt fekszik ugyan a földön három vörös hajsál, de nem annak az embernek a haja; bundából való szőrszálak. Sem égen, sem földön nem láttuk a fiú nagybátyjának nyomát. És ha mi nem látjuk, nem láthatja őt senki. Mert mi, John Dolittle, mindent megtettünk, ami tőlünk telik.

A hat óriási madár meglebbentette nagy szárnyát, és visszarepült otthonába, a hegyek és sziklák közé.

- No, mi lesz most? - kérdezte Dab-Dab. - A fiú bátyját mindenáron meg kell találni, mert a gyerek még nem elég nagy ahhoz, hogy egyedül bolyonghasson a világban. A fiúk nem

olyanok, mint a kiskacsák, sokkal tovább kell rájuk vigyázni, egészen addig, amíg meg nem nősznek. Bárcsak Csi-Csi itt volna! Ő hamar megtalálná azt az embert. Jó öreg Csi-Csi! Vajon hogyan megy a sora?

- Vagy ha legalább Polinézia itt volna - mondta a fehér egér. - Ő is hamar kieszelné valamit. Emlékeztek, hogyan szabadított ki minket a fogságból másodszor? Hej, de okos madár ez a Polinézia!

- Nekem nincs olyan nagy véleményem ezekről a sasfickókról - dörögte Dzsip. - Önhittek, mint a puli Puddlebyben. Lehet, hogy nagyon éles a szemük, de ha arra kéred, hogy találjanak meg egy embert, valamennyi felsül. És még van pofájuk visszajönni és azt mondani, hogy akkor senki sem találja meg azt az embert! Nincs túlságosan nagy véleményem azokról a pletykás, vén delfinekről sem. Éppen csak annyit tudtak, hogy az az ember nincs a tengerben. Mi pedig nem azt akarjuk tudni, hogy hol nincs, hanem azt, hogy hol van.

- Ne beszélj olyan sokat - torkolta le Göb-Göb -, beszélni könnyű. Sokkal nehezebb megtalálni egy embert, ha az egész világon kell keresned! Lehet, hogy a halász haja egészen megfihéredett azóta, olyan nagyon aggódik a fiúért. És akkor a sasok hiába keresték. Te sem tudsz mindent. Csak beszélsz. Nem teszel semmit, hogy segíts. Te sem tudnád megtalálni a fiú nagybátyját, éppen olyan kevésbé, mint a sasok.

- Még hogy én nem tudnám megtalálni?! - horkant fel a kutya. - Mit beszélsz, te ostoba, lábon járó szalonna! Kerestem már? Megpróbáltam már? Csak várj, majd meglátod!

Dzsip odament a doktorhoz, és így szólt:

- Kérdezd meg a fiútól, hogy van-e a zsebében valami, ami a bácsikájáé volt.

A doktor megkérdezte. A fiú megmutatta azt az aranygyűrűt, amelyet zsinóron viselt a nyakában, mert túlságosan bő volt ahhoz, hogy az ujjára húzza.

Azt mondta, hogy ezt a gyűrűt akkor adta oda neki a nagybátyja, amikor látta, hogy jönnek a kalózok.

Dzsip megszimatolta és visszaadta.

- Ez nem jó. Talán valami mást.

A fiú erre nagy, vörös zsebkendőt vett elő a zsebéből, és azt mondta:

- Ez is a bátyámé volt.

Alighogy a fiú előhúzta a zsebkendőt, Dzsip nagyot vakkantott.

- Tubák! Szavamra, ez tubák! Nem érzed? A bácsi tubákkolt, kérdezd csak meg tőle!

A doktor kikérdezte a fiút, aki így felelt:

- Valóban, a bácsikám nagyon erősen tubákkolt.

- Remek - mondta erre a kutya. - Olyan, mintha már meg is volna! Olyan könnyű lesz, mint kiscicától tejet lopni. Mondd meg a fiúnak, hogy egy héten belül megtalálom a bátyját. Most pedig menjünk fel, és nézzük meg, hogy merről fúj a szél.

- De hiszen sötét van - vetette ellen a doktor. - Hogyan akarod azt az embert a sötétben megtalálni?

- Nem kell nekem ahhoz világosság, hogy megtaláljak valakit, aki fekete Rappee tubákkolt - mondta Dzsip, amíg felfelé ugrált a lépcsőn. - Ha még valami nehezebb szaga lenne, mint például a fonálé vagy a meleg vize, nem mondom. De tubák! Phh!

- Hát van a meleg víznek szaga? - kérdezte a doktor.

- Persze hogy van - mondta a kutya. - A meleg víznek egészen más szaga van, mint a hidegnek. Igazán nehéz szaga csak a meleg víznek van meg a jégnek. Egyszer tíz mérföldön át követtem egy embert sötét éjszaka, annak a meleg víznek a szaga után, amit borotválkozáshoz használt. Szegénynek szappanra nem tellett... Lássuk csak, merről fúj a szél. A szél nagyon fontos a szaglásnál. Ne legyen nagyon erős, és persze jó irányból fújjon. Enyhe, állandó, egyenletes kis fuvallat, az a legjobb... Nicsak! Ez a szél északról fúj.

Dzsip a hajó orrába ment, petróleum, nedves esőkabát, törött babérlevél, égő gumi, kimosott csipkefüggöny, rókák százával... a kölykeik... meg...

- Igazán érzed mindezt a sok szagot ebben a szélben? - kérdezte a doktor.

- Hát hogyné! - felelte Dzsip. - És ezek csak könnyű szagok, amik nagyon erősen terjednek. Minden náthás vizsla megérezné. Csak várjatok egy kicsit, majd mondok egypárat a nehezebbek közül, amelyeket erre hoz a szél... néhány kényesebbet...

A kutya szorosan behunyta a szemét, orrát feltartotta a levegőbe, és a száját félig kinyitotta.

Sokáig nem szólt semmit. Olyan mozdulatlan volt, mintha kővé vált volna. Úgy látszott, hogy nem is lélegzik. Mikor megszólalt, mintha álmában beszélt volna.

- Téglá - mondta halkán -, öreg, sárga téglá. Egy kert falában porladnak. Fiatal tehének üde lélegzete... hegyi folyóban állnak. Egy galambdúc ólomteteje... vagy talán egy magtáré. Déli nap süt rá. Fekete bőrkesztyű diófa asztalfiókban. Poros út. Szikamorfák alatt lóitató. Kis gombák korhadó levelek alatt... és...

- Kelbimbó? - kérdezte Göb-Göb.

- Nem - mondta Dzsip. - Neked mindig csak ennivalón jár az eszed. Semmiféle kelbimbó. És semmiféle tubák. Pipa, cigaretta, rengeteg szivar. De tubák nincs. Meg kell várnunk, amíg a szél dél felé fordul.

- Igen, ez nagyon tehetségtelen szél - mondta Göb-Göb. - Azt hiszem, Dzsip, hogy te csalsz. Ki hallott már olyat, hogy az óceán közepéről csak a szag után meg lehessen találni egy embert? Én mondom, hogy nem tudod megtalálni.

- Ide hallgass! - mondta Dzsip, és komolyan dühbe gurult. - Ha nem fogod be a szád, beleharapok az orrodba. Ne gondold, hogy amiért a doktor nem engedi, hogy úgy bánjak el veled, ahogy érdemelnéd, annyit szemtelenkedhetsz, amennyit csak akarsz!

- Ne veszekedjete! - szólt rájuk a doktor. - Az élet úgyis olyan rövid. Mondd csak, Dzsip, mit gondolsz, honnan jönnek ezek a szagok?

- Devonból és Walesből - felelte a kutya. - Legalábbis onnan jön a legtöbb. A szél is onnan fúj.

- Tudod-e - mondta a doktor -, hogy ez egészen figyelemre méltó dolog? Fel kell jegyeznem az egészet az új könyvem számára. Vajon engem is meg tudnál tanítani ilyen jól szagolni? Nem hiszem, tehetség kell hozzá. Gyerünk le vacsorázni. Éhes vagyok.

- Én is! - kiáltott boldogan Göb-Göb.

XIX.

A szikla

Másnap reggel valamennyien izgatottan ugrottak ki a selyemágyakból. Látták, hogy a nap fényesen süt, s a szél dél felől fúj. Dzsip jó félóraig szaglálódott, aztán odament a doktorhoz.

- Nem érzek tubákat ebben sem - mondta fejcsóválva. - Várnunk kell, amíg a szél keletire változik.

Hanem délután három órakor, amikor a keleti szél megjött, a kutya abban sem találta meg a dohányszagot.

A kisfiú nagyon elszomorodott. Csalódottságában sírva fakadt, és azt mondta, hogy úgy látszik, senki sem találja meg a bátyját.

Hanem a kutya a doktorhoz fordult, és így szólt:

- Mondd meg neki, hogy amint a szél nyugatnak fordul, megtalálom a bácsikáját, még ha Kínában volna is, feltéve, hogy még mindig a fekete tubákat tubákolja.

Három napig kellett a nyugati szélre várni. Végre mégis megjött, egy pénteki nap hajnalán, amikor még éppen csak szürkülni kezdett az ég alja. Finom, nedves ködfátyol feküdt a tengeren. A szél is nedves volt, lágy és meleg.

Dzsip azonnal felszaladt a fedélzetre, amint felébredt, és orrát mereven feltartotta. Aztán borzasztó izgatott lett, és leszaladt, hogy felébressze a doktort.

- Doktor! - kiáltotta. - Megvan! Doktor! Doktor! Ébredj fel! Ide figyelj! Megtaláltam! A szél nyugatról fúj, és nincs is benne egyéb szag, csak csupa tubák. Gyere azonnal, és fordítsd meg a hajót!

A doktor hát kiugrott az ágyból, és a kormánykerékhez szaladt.

- Én most odaállok a hajó orrába - mondta Dzsip. - Te pedig csak az orromat figyeld. Amerre fordítom, te is arra fordítsd a hajót! Az az ember nem is lehet messze, ha a szag ilyen erős. A szél kedvező és nedves. Hát csak rám figyelj!

A kutya így egész délelőtt ott állt a hajó orrában, gondosan szimatolva a szelet, s orrával jelezte a doktornak, hogy merre kormányozzon. Az összes állat és a kisfiú tágra nyílt szemmel állottak körülöttük, és bámulva figyelték.

Ebédidőben Dzsip szólt Dab-Dabnak, hogy hívja oda a doktort. Aggasztja valami, beszélni szeretne vele. Dab-Dab el is hozta a doktort a hajó túlsó végéről, és a kutya így szólt hozzá:

- A fiú nagybátyja éhezik. Siettetnünk kell a hajót, amennyire csak lehet.

- Honnan tudod, hogy éhezik? - kérdezte a doktor.

- Mert a nyugati szélben nincs semmi más szag, csak a tubáké. Ha főzne, vagy bármiféle ételt enne, azt is megérezném. De még friss ivóvize sincs. Csak tubákja van, s abból nagyon sokat használ. Közeledünk hozzá, mert a szag percenként erősebb és erősebb, de siettesd a hajót, amennyire csak tudod, mert a szerencsétlen még éhen hal.

- Rendben van - mondta a doktor, és elküldte Dab-Dabot, hogy kérje meg a fecskéket: vontassák a hajót ugyanúgy, mint amikor a kalózok üldözték őket.

A derék kis madarak leszálltak, és megint befogták magukat a hajó elé.

És a hajó rettenetes sebességgel kezdett rohanni a hullámokon át. Olyan gyorsan suhant, hogy a halaknak a tengerben félre kellett ugrianiuk előle, ha kedves volt az életük, nehogy kettészelje őket.

Valamennyi állat rettenetesen izgatott lett. Már nem Dzsipet nézték, hanem a látóhatárt kémlelték, nem látnak-e szárazföldet vagy szigetet, ahol a kisfiú bátyja meghúzódhatott, és most az éhhalállal küzd.

Teltek-múltak az órák, a hajó változatlan sebességgel repült előre a végeláthatatlan tengeren, amelyből semerre sem bukkant fel szárazföld.

Az állatok most már nem is beszélgettek. Csöndesen, aggódva és leverten üldögéltek. A kisfiú újra elszomorodott. Dzsipen is meglátszott, hogy nyugtalankodik.

Végre késő délután, amikor a nap már lenyugodni készült, Tu-Tu, aki fenn ült az árboc csúcsán, egyszerre felriasztotta őket. Nagy hangon lekiáltott:

- Dzsip! Dzsip! Óriási sziklát látok, nézd csak! Ott, szemben! Látod? A nap sugaraiban úgy csillog, mint az arany! Onnan jön a szag?

És Dzsip visszakiáltott:

- Onnan! Megvan! Ott az ember! Végre! Végre!

És amikor közelebb értek, látták, hogy a szikla nagyon nagy, olyan nagy, mint egy nagy mező. Nem nőtt rajta egyetlen fa, egyetlen szál fű sem. A nagy szikla olyan kopár volt, mint valami hatalmas teknősbéka háta.

A doktor körülvitorlázta a szigetet, de embert sehol sem láttak rajta. Az állatok majd kinézték a szemüket, és John Dolittle felhozatta a messzelátóját. Azzal sem tudott élőlényt felfedezni. Még egy sirályt vagy egy tengeri csillagot sem. Mély csöndben, feszülten figyeltek; lesték, nem hallatszik-e valami hang. De csak apró hullámok halk csobbanása hallatszott, amint csendesen megtörtek a hajó oldalán.

Akkor kiáltozni kezdtek. „Halló, halló!” - ordították, amíg valamennyien be nem rekedtek. De csak a visszhang felelt nekik a szikláról.

És a kisfiú megint sírni kezdett.

- Félek, hogy már sohasem látom a bácsikámat. Jaj, jaj! Mit mondok az otthoniaknak, ha nélküle kerülök haza?

De Dzsip azt mondta a doktornak:

- Itt kell lennie, ha mondom! A szag itt már nem érezhető. Menjünk egészen közel a sziklához, én majd kiugrom.

A doktor egészen közel hajózott a szigethez, és horgonyt vetett, aztán a kutyával együtt kiszállt. Dzsip rögtön a földre szegezte az orrát, és fel-alá kezdett rohanni. Ide-oda szaladgált cikcakkban, forgolódva. A doktor mindenütt a nyomában, amíg csak bírta szusszal.

Végre Dzsip harsányan felugrott, és leült a földre. Mikor a doktor odaért, látta, hogy egy nagy fekete lyukba bámul bele, a szikla közepén.

- A fiú nagybátyja itt van lenn - mondta csöndesen Dzsip. - Nem csoda, hogy azok a buta sasok nem találták meg. Egy embert megkeresni mégiscsak kutya dolga.

A doktor azonnal leereszkedett az üregbe. Valami barlang- vagy pinceféle volt, és messze futott a szikla alatt. Gyufát gyújtott és nekiindult, Dzsippel a sarkában.

A gyufa gyorsan elaludt, és folyton újat meg újat kellett gyújtani. Végre azonban az út véget ért, és a doktor kis, teremszerű helyen találta magát, sziklafalak között.

És ott, a terem közepén, karjára hajtott vörös fejével, álomba merülve, ott volt az ember. Mélyen, nagyon mélyen aludt.

Dzsip odaszaladt, és megszaglászott valamit, ami az alvó ember mellett feküdt. A doktor lehajolt és felvette. Hatalmas burnótszelence volt, tele fekete tubákkal.

XX. A halászfalu

Gyengéden, nagyon gyengéden keltegette a doktor a halászt. Hanem a gyufa abban a pillanatban ismét kialudt, és a halász azt hitte a sötétben, hogy Ben Ali jött vissza, és öklözni kezdte a doktort. Amikor aztán John Dolittle megmondta neki, hogy kicsoda, és hogy a kis öccse is ott van biztonságban a hajóján, az ember borzasztó boldog volt, és bocsánatot kért, amiért nekiment. Nem is igen tehetett kárt benne, mert nagyon sötét volt ahhoz, hogy rendesen lehetett volna bokszozni. Aztán egy csipet tubákkal kínálta meg megmentőjét.

Majd az ember elmesélte, hogy Ben Ali hogyan tette ki őt erre a puszta szigetre, amikor nem akart kalóz lenni, és hogyan húzódott mindig ide a sziklaüregbe aludni, mert az egész szigeten nem volt sem egy ház, sem más, ami a hidegtől megvédte volna. És hozzátette:

- Már négy napja, hogy nem ettem és nem ittam semmit. Kizárólag a tubákból életem.

- No tessék! - vakkantott Dzsip. - Mit mondtam!

Újabb gyufák fénye mellett kijutottak a napvilágra, és a doktor sietve a hajóra vitte a halászt, hogy mielőbb levest adhasson neki.

Amikor az állatok meg a kisfiú látták, hogy jön visszafelé a doktor és a kutya, s hogy velük van egy vörös hajú ember, örömeikben valamennyien éljenezni és táncolni, ugrálni kezdtek a hajó fedélzetén. A fecskék - millió és millió fecske - éktelen csicsergést csaptak, annyira boldogok voltak, hogy a derék embert megtalálták. Olyan nagy volt a madárzsivaj, hogy a hajósok a messze óceánon azt hitték, hogy vihar jön.

- Halljátok csak, hogy sivít a szél keleten - mondogatták egymásnak.

Dzsip szörnyen meg volt magával elégedve, de iparkodott leplezni, nehogy önhittnek nézzék. Amikor Dab-Dab odament hozzá, és azt mondta:

- Dzsip, fogalmam sem volt róla, hogy te milyen okos és ügyes vagy - felvetette a fejét, és csak ennyit felelt:

- Ó, szót sem érdemel! De ember nyomára jönni, tudod, ahhoz kutya kell. Madár ehhez a sporthoz teljességgel alkalmatlan.

Aztán a doktor megkérdezte a vörös hajú halászt, hogy merre van a hazája. Amikor megmondta, a doktor megkérte a fecskéket, hogy legelőször is vigyék oda a hajót.

Amikor odaértek, kis halászfalut láttak egy nagy hegy lábánál, és az ember megmutatta a házat, amelyben lakik.

Mialatt a horgonyt lebocsátották, a kisfiú anyja, aki a halász testvére volt, már futva közeledett a parton. Az asszony egyszerre sírt és nevetett.

Húsz napja ült már egy dombon, a tengert leste, és várta övéi visszatértét.

Úgy összecsókolta a doktort, hogy az zavarában elpirult, mint egy iskolás lány. Aztán meg akarta csókolni Dzsipet is, de a kutya elszaladt, és elbújt a hajó belsejében.

- Ostoba dolog ez a csókolózás - morogta -, nem szeretem. Ha az az asszony mindenáron ragaszkodik hozzá, csókolja meg Göb-Göböt.

A halász meg a testvére melegen marasztották a doktort. Kérték, hogy töltsön pár napot náluk.

Így hát John Dolittle és az állatok kénytelenek voltak ott maradni szombaton-vasárnap, és még a hétfő felét is ott töltötték, mert nem akarták a derék embereket megbántani.

A halászfalu összes gyereke lement a partra, a hajóra mutogattak, és úgy sugdosták egymás közt:

- Nézzétek! Ez kalózhajó volt, Ben Alié, a legrettenetesebb kalózé, aki valaha a hét tengeren hajózott. És az a magas kalapos bácsi, aki Trevelyanéknál lakik, az vette el a hajót Barbária Sárkányától, és a kalózból békés farmert csinált. Ki nézné ki belőle? Hiszen olyan szelídnek látszik! Jaj, milyen rémes az a hajó! Nézzétek csak a nagy vörös vitorlákat! És milyen gyors!

A két és fél nap alatt, amit a doktor a városkában töltött, állandóan ebédre, vacsorára meg uzsonnára voltak hivatalosak. A nők elhalmozták virággal, cukorkával, a helybeli zenekar pedig szép darabokat játszott esténként az ablaka alatt.

Végre a doktor így szólt:

- Jó emberek, nekem most már haza kell mennem. Mindannyian nagyon kedvesek voltak hozzám. Sohasem fogom elfelejteni, de mégis haza kell mennem, mert otthon dolgom van.

És éppen, amikor a doktor már indulófélben volt, felvonult az úton a városka polgármestere és vele sok más, díszruhába öltözött ember. A polgármester megállt a ház előtt, ahol a doktor lakott. A városka egész népe odagyűlt, hogy lássa, mi történik.

Hat apród belefűjt a harsonákba, hogy az emberek elhallgassanak. A doktor kijött a lépcsőre, és a polgármester beszélni kezdett:

- Doktor John Dolittle - mondta -, nagy tisztesség számomra, hogy nemes városunk nevében egy kis emléket nyújthatok át annak az embernek, aki megszabadította a tengereket Barbária Sárkányától.

Ezzel a polgármester egy kis selyempapírba göngyölt csomagot vett elő a zsebéből. Valódi gyémántokkal kirakott, gyönyörű aranyórát nyújtott át a doktornak. Aztán egy nagyobb csomagot szedett elő, és azt kérdezte:

- Hol a kutya?

Erre mindenki elszaladt megkeresni Dzsipet. Végre Dab-Dab megtalálta a városka túlsó felén, egy istállóudvarban, ahol a környék összes kutyái ott álltak körülötte, szótlanul, hangtalan tisztelettel bámulva őt.

Amikor Dzsipet odahozták, és a doktor mellé állították, a polgármester felnyitotta a nagyobbik csomagot. Tömör aranyból készült nyakörv volt benne. És a polgármester az egész város álmélkodó moraja közben lehajolt, és saját kezűleg erősítette az örvét Dzsip nyakára.

Ezen a nyakravalón pedig nagy betűkkel ez a felírás díszlett:

DZSIP,
A VILÁG LEGOKOSABB
KUTYÁJA

Aztán az egész tömeg lekísérte őket a tengerpartra. A vörös hajú halász, a testvére meg a kisfiú újra meg újra megköszönte a doktornak és a kutyának, amit tettek, azután a gyors, nagy hajó, három vörös vitorlájával, megint Puddleby felé fordult, és kivitorlázott a nyílt tengerre, miközben a parton a városka zenekara játszott.

XXI. Újra otthon

Március szelei jöttek és elmentek. Elvonultak az áprilisi esők is. Május bimbói is virággá nyíltak, és már a júniusi nap sütött a vidám földekre, amikor John Dolittle végre visszaért a hazájába. De még ekkor sem ment haza Puddlebybe. Előbb a huzivonival mutatványos-kocsin körülutazta az országot, és minden vásáron megállt vele. És itt, miközben jobbra az akrobaták, balra a paprikajancsi csábították a közönséget, nagy táblát akasztottak ki, amelyre vörös betűkkel ez volt írva:

JÖJJE TEK ÉS NÉZZÉ TEK MEG
A CSODÁLATOS
KÉTFEJŰ ÁLLATOT
AFRIKA ŐSERDEIBŐL!
BELÉPŐDÍJ HAT PENNY

A huzivoni ott állt a kocsiban, a többi állat pedig körülötte heverészett a kocsi alján. A doktor elől ült egy széken, beszédte a pénzt, és rámosolygott a betóduló közönségre. Dab-Dab pedig egész idő alatt a doktort korholta, mert a gyermekeket mindig ingyen engedte be, ha ő nem nézett oda.

És állatseregletesek meg cirkuszosok is fölkeresték a doktort, és rettenetes sok pénzt kínáltak fel a különös állatért. De a doktor ilyenkor csak a fejét rázta, és így szólt:

- Nem. A huzivonit sohasem fogják ketrecbe zárni. Hadd járhasson-kelhessen mindig szabadon, mint maga vagy én.

Sok furcsát és érdekeset láttak ez alatt a vándorélet alatt, de mindez egészen természetesnek tűnt fel előttük azok után a nagy élmények után, amikben idegen országokban részük volt. Eleinte érdekes volt, hogy ők maguk is olyan cirkuszfélék voltak, de pár hét múlva beleuntak, és a doktor is meg az állatok is hazavágyakoztak. Annyi ember tolongott a kis kocsihoz, és fizette be a maga hat pennyjét a huzivoni kedvéért, hogy a doktor hamarosan búcsút mondhatott a mutatványos pályának.

Egy szép napon, amikor a rózsák még teljes szépségükben virágoztak, John Dolittle mint gazdag ember érkezett vissza Puddlebybe, hogy újra ott éljen a kis házban, a nagy kert közepén.

És az öreg, sánta ló az istállóban boldog volt, hogy újra látja, és boldogok voltak a fecskék, amelyek ott fészkeltek az eresz alatt, és már kicsinyeik is voltak. És Dab-Dab is boldog volt, hogy visszakerült a házba, amelyet olyan jól ismert, bár nagyon sokat kellett tisztogatni, mert nagy volt a por, és minden sarokban pókhálók lógtak.

Dzsip elment, és megmutatta arany nyakravalóját a szomszédban a beképzelt kis pulinak, aztán hazajött, és bolondos jókedvében körünyargalta a kertet, megkereste a csontokat, amiket elásott régen, és kikergette a patkányokat a szerszámkamrából. Göb-Göb meg kiment a kertbe, és kitúrta a gyomot, ami távollétük alatt méter magasra nőtt.

A doktor felkereste a hajóst, aki a bárkáját kölcsönadta neki, és két új nagy hajót vett a derék embernek, meg egy gumibabát a kislányának; és kifizette a fűszerest is, aki afrikai útjára az élelmiszereket előlegezte; aztán vett egy új zongorát, és visszatelepítette belé a fehér egereket, mert arról panaszkodtak, hogy az íróasztalfiók huzatos.

S még azután is, hogy megtöltötte régi pénzes dobozát, annyi pénze maradt, hogy három új pénzes dobozt kellett vennie - egyenként akkorát, mint a régi - és azokba tenni a maradékot.

- A pénz - mondta - tulajdonképpen terhes dolog. De jó, ha van, mert akkor az embernek nincs gondja.

- Úgy van! - felelte Dab-Dab, aki kenyeret pirított a délutáni teához. - De még milyen jó, ha van!

És amikor újra eljött a tél, és nagy hópelyhek szállongtak, és rátapadtak a konyhaablakra, a doktor meg az állatok körülülték vacsora után a kandallót, amelyben lobogott a tűz, és a doktor hangosan felolvasott nekik a könyveiből.

Messze Afrikában pedig a majmok a nagy pálmafák ágain, a nagy, sárga hold alatt, elalvás előtt beszélgetve így szóltak egymáshoz:

- Vajon mit csinál most a Jó Ember, ott messze-messze, a Fehér Emberek Országában? Vajon visszajön-e még valaha hozzánk?

És Polinézia így szólt a lombok között:

- Talán visszajön, lehet, hogy visszajön, remélem, hogy visszajön...

És a krokodil dörmögve szólt fel hozzájuk a folyó fekete iszapjából:

- Az az egy biztos, hogy ő... hm, ő most szépen lefekszik aludni.

.oOo.